

EKONOMİK GELİŞMELER

KALKINMA BAKANLIĞI

Nisan 2015

İÇİNDEKİLER

I. GSYH, Sanayi Üretimi ve Talep Unsurlarındaki Gelişmeler	1
II. Ödemeler Dengesi.....	6
III. Merkezi Yönetim Bütçesi.....	12
IV. Fiyat Gelişmeleri ve Para Politikası.....	16
V. Mali Piyasalardaki Gelişmeler.....	20
VI. Dünya Ekonomisindeki Gelişmeler.....	25

TABLolar

Tablo 1: Sektörel Büyüme Hızları	1
Tablo 2: Talep Unsurlarında Gelişmeler	2
Tablo 3: İşgücü Piyasasındaki Gelişmeler	4
Tablo 4: Aylık Sanayi Üretim Endeksi	5
Tablo 5: Aylık Kapasite Kullanım Oranı.....	5
Tablo 6: Yurt İçi Talebe İlişkin Göstergeler	6
Tablo 7: Dış Ticaret Dengesindeki Gelişmeler	6
Tablo 8: Sektörel İhracat	7
Tablo 9: Ülke Gruplarına Göre İhracat	8
Tablo 10: İhracatçı Birlikleri Kayıtlarına Göre İhracat	8
Tablo 11: Geniş Ekonomik Gruplara Göre İthalat.....	9
Tablo 12: Seçilmiş Fasıllara Göre İthalat	9
Tablo 13: Cari İşlemler Dengesi	10
Tablo 14: Sermaye Hareketleri	11
Tablo 15: Merkezi Yönetim Bütçesi Büyüklükleri.....	12
Tablo 16: Merkezi Yönetim Bütçesi Gelirleri.....	13
Tablo 17: Merkezi Yönetim Bütçesi Harcamaları.....	15
Tablo 18: Merkezi Yönetim Bütçesi Borç Stoku	15
Tablo 19: 2014 Yılı Mart Ayı İtibarıyla Ana Harcama Gruplarına Göre TÜFE Değişim Oranları.....	16
Tablo 20: Mart Ayı İtibarıyla Özel Kapsamlı TÜFE Göstergelerinin Gelişimi.....	17
Tablo 21: Parasal Büyüklüklerdeki Gelişmeler	17
Tablo 22: Merkez Bankası Faiz Oranlarında Gelişmeler.....	18
Tablo 23: TCMB Dış Varlık ve Yükümlülükleri.....	19
Tablo 24: Bankacılık Sektörü Kredileri.....	21
Tablo 25: TL Kredilere Uygulanan Ortalama Faiz Oranları (Akım Veriler).....	21
Tablo 26: Yurtiçi Yerleşiklerin Portföy Yatırım Stoku.....	21
Tablo 27: Yurtdışı Yerleşiklerin Portföy Yatırım Stoku.....	22
Tablo 28: BIST 100 Endeksinin Getirisi	23

řEKİLLER

şekil 1: Mevsim ve Takvim Etkisinden Arındırılmış Üretim Endeksleri.....	4
şekil 2: Reel Kur Endeksi	11
şekil 3: Faiz Koridoru ve Ortalama Fonlama Maliyeti	19
şekil 4: BIST 100 Endeksi	23
şekil 5: Borsa Günlük Getirilerinin Standart Sapması	24
şekil 6: Opsiyonların İma Ettiğı Kur Oynaklığı (1 Ay Vadeli).....	24
şekil 7: Opsiyonların İma Ettiğı Kur Oynaklığı (1 Yıl Vadeli).....	24
şekil 8: İki Yıllık Devlet Tahvili Faizleri.....	25

EKLER

- Ek-1: Başlıca Ekonomik Göstergeler
- Ek-2: Temel Ekonomik Göstergeler

I. GSYH, SANAYİ ÜRETİMİ VE TALEP UNSURLARINDAKİ GELİŞMELER

1. GSYH ve Sektörel Büyüme Hızları

2014 yılının dördüncü çeyreğinde GSYH, piyasa beklentilerinin üstünde yüzde 2,6 oranında artış kaydetmiştir. Yılın son çeyreğinde büyümeye temel katkı özel tüketim (1,6 puan) ve stok değişiminden (1,4 puan) gelmiştir. Son çeyrekte net ihracatın katkısı negatife dönmüş yüzde -0,4 puan olarak gerçekleşmiştir.

Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış GSYH, 2014 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 0,7 oranında artış göstermiştir.

Yılın son çeyreğinde bitkisel üretimde yüzde 0,2 artış, hayvancılık üretiminde ise yüzde 4,1 artış gerçekleşti. Hasat mevsimi olduğu için bitkisel üretimde genelde yılın üçüncü çeyreği ağırlık kazanır. Yılın son çeyreği için hayvancılık sektörü destekli olmak üzere tarımsal katma değerde artış yüzde 1,4 olarak gerçekleşti.

2014 yılının son çeyreğinde sanayide katma değer yüzde 1,8 oranında (inşaat dahil) artış kaydetmiştir. Sanayi sektöründe aktivitede önceki dönemlere göre nispi yavaşlama söz konusudur.

Tablo 1: GSYH Sektörel Büyüme Hızları (NACE 2)

(Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre Yüzde Değişme)

	2013					2014				
	I.Ç.	II.Ç.	III.Ç.	IV.Ç.	Yıllık	I.Ç.	II.Ç.	III.Ç.	IV.Ç.	Yıllık
Tarım	5,8	6,4	2,7	1,5	3,5	3,5	-2,6	-4,9	1,4	-1,9
Sanayi	2,2	4,2	4,9	5,0	4,1	6,2	3,3	2,9	1,8	3,5
İmalat	1,8	3,7	4,6	4,9	3,7	6,3	3,0	2,7	2,8	3,7
İnşaat	6,2	7,8	9,0	6,3	7,4	5,8	3,4	2,0	-2,0	2,2
Hizmetler	4,1	5,3	5,9	6,8	5,5	5,8	3,7	3,5	3,0	4,0
Ticaret	3,2	5,4	5,5	6,4	5,1	3,2	0,2	0,8	1,5	1,4
Ulaştırma	2,5	4,0	4,0	4,9	3,9	3,3	2,8	3,1	1,4	2,6
Bilgi, İletişim	4,4	2,4	0,5	3,7	2,8	-1,5	5,5	2,8	6,6	3,4
Finans ve Sigorta	6,5	8,5	11,0	12,7	9,8	14,0	7,1	5,2	3,0	7,0
Gayrimenkul Faaliyetleri	1,3	1,3	1,7	2,3	1,7	2,1	2,1	2,4	3,8	2,6
Mesleki, Bilimsel Faal.	5,7	7,0	7,1	6,9	6,6	11,7	9,7	10,8	10,7	10,8
Kamu Yönetimi	4,5	4,0	4,5	4,2	4,3	4,2	3,6	1,9	1,5	2,7
Eğitim	4,5	4,3	5,0	4,4	4,5	5,7	6,3	6,5	8,6	6,7
Dolaylı Ölçü. Mali Aracılık H.	6,4	9,4	14,9	17,4	12,5	16,7	10,3	2,6	2,5	7,3
Vergi-Sübvansiyon	1,7	5,3	4,8	5,1	4,3	5,2	0,8	1,4	3,2	2,6
GSYH	3,1	4,7	4,3	4,6	4,2	4,9	2,3	1,9	2,6	2,9

Dördüncü çeyrekte aylık sanayi üretim endeksindeki ortalama artış ise yüzde 2,5'dir. Aynı dönemde ara mallarının üretimi yüzde 0, dayanıklı tüketim malları üretimi yüzde 1,9, yatırım mallarının üretimi ise ortalama yüzde 4,9 oranında artmıştır. Dördüncü çeyrekte imalat sanayii kapasite kullanım oranı da ortalama olarak yüzde 74,7 olmuş, bir önceki yılın aynı dönemine göre 1,3 puan azalma kaydetmiştir. Aynı dönemde elektrik üretimi yüzde 1,8, otomotiv üretimi yüzde 17,2, beyaz eşya üretimi yüzde 8,1 oranında artmıştır.

Yılın dördüncü çeyreğinde katma değer hizmetler sektöründe yüzde 3 oranında artış kaydetmiştir. Hizmetler sektörü yurtiçi talebe bağlı olarak büyümeye katkısını azalarak da olsa sürdürmüştür. Son çeyrekte, katma değer inşaatta yüzde -2 azalmış, ticarete yüzde 1,5, ulaşırmada yüzde 1,4, finansal hizmetlerde yüzde 3 oranında artmıştır.

2013 yılı ikinci çeyreğinden itibaren harcama yönüyle GSYH tüm alt kalemleri revize edilmiştir. 2013 yılı GSYH büyümesi yüzde 4,1'den yüzde 4,2'ye revize edilmiştir. 2014 yılı ilk çeyrek büyümesi yüzde 4,8'den yüzde 4,9'a, ikinci çeyrek büyümesi yüzde 2,2'den yüzde 2,3'e, üçüncü çeyrek büyümesi ise yüzde 1,7'den yüzde 1,9'a revize edilmiştir.

2014 yılının dördüncü çeyreğinde GSYH deflatörü yüzde 7,1 oranında artmıştır. Aynı dönemde TÜFE yüzde 8,76, YİÜFE yüzde 8,26 oranında artmıştır.

2014 yılı büyüme hızı piyasa beklentilerinin biraz üzerinde yüzde 2,9 olarak gerçekleşmiştir. 2014 yılında büyüme hızında yavaşlamada olumsuz hava koşulları nedeniyle tarım katma değerindeki azalma etkili olmuştur. 2014 yılında katma değer tarımda yüzde -1,9 oranında azalmış, sanayide yüzde 3,5 (inşaat dahil) ve hizmetler sektöründe yüzde 4 oranında artış kaydetmiştir. Adı geçen sektörlerin GSYH artış hızına katkıları sırasıyla -0,2 puan, 1,0 puan ve 2,5 puan olmuştur. Mali aracılık hizmetleri -0,6 puan, vergi-sübvansiyon 0,2 puan yıllık büyümeye katkıda bulunmuştur.

2014 yılında kişi başına gelir 10.404 dolar olarak gerçekleşmiştir. 2013 yılında ise kişi başına gelir 10.822 dolardır.

2014 yılında GSYH deflatörü yüzde 8,5 oranında artmıştır. 2014 yılında TÜFE yüzde 8,17, YİÜFE yüzde 6,36 oranında artmıştır.

2. Harcama Yöntemiyle GSYH:

Toplam tüketim, 2014 yılının dördüncü çeyreğinde yüzde 2,2 artarken, toplam sabit sermaye yatırımları ise yüzde -1,0 oranında azalmıştır. Aynı dönemde özel tüketim yüzde 2,4 oranında artmıştır. Toplam yurtiçi nihai talep (stok hariç) ise söz konusu dönemde yüzde 1,5 oranında artmıştır.

Tablo 2: Talep Unsurlarında Gelişmeler (Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre Yüzde Değişime)

	2013					2014				
	I.Ç.	II.Ç.	III.Ç.	IV.Ç.	Yıllık	I.Ç.	II.Ç.	III.Ç.	IV.Ç.	Yıllık
Toplam Tüketim	3,7	5,9	5,1	6,4	5,3	3,4	0,7	0,9	2,2	1,8
Kamu	7,9	8,0	1,9	7,9	6,5	9,2	2,5	6,6	1,7	4,6
Özel	3,1	5,6	5,6	6,1	5,1	2,6	0,4	0,1	2,4	1,3
Sabit Sermaye Yatırımı	0,5	3,6	5,8	7,5	4,4	-0,3	-3,5	-0,4	-1,0	-1,3
Kamu	53,3	28,0	18,1	12,9	24,1	-5,2	-11,7	-10,4	-7,3	-8,8
Özel	-5,8	-0,7	3,1	5,9	0,5	0,6	-1,6	2,1	0,9	0,5
Stok Değişimi ⁽¹⁾	1,5	2,9	1,1	0,8	1,6	-0,4	-0,1	-1,1	1,4	0,0
Top. Nihai Yurt İçi Talep	2,9	5,3	5,3	6,6	5,1	2,5	-0,4	0,6	1,5	1,0
Toplam Yurt İçi Talep	4,4	8,2	6,3	7,9	6,7	2,2	-0,5	-0,5	2,9	1,0
Net Mal ve Hiz. İhracatı⁽¹⁾	-1,4	-3,6	-2,0	-3,2	-2,6	2,6	2,8	2,4	-0,4	1,8
Mal ve Hizmet İhracatı	3,1	0,1	-2,2	-1,2	-0,2	11,1	5,5	7,9	3,4	6,8
Mal ve Hizmet İthalatı	7,8	12,6	5,2	10,5	9,0	0,7	-4,3	-1,6	4,6	-0,2
GSYH	3,1	4,7	4,3	4,6	4,2	4,9	2,3	1,9	2,6	2,9

(1) Büyümeye katkı.

Özel sabit sermaye yatırımları ilk çeyrekte ilk çeyrekte yukarı yönlü revize edilmiştir. Özel kesim makine-teçhizat yatırımlarındaki azalma yüzde -0,8 oranına inmiştir. Ancak özel inşaat yatırımlarında ise yüzde 4,6 oranında artış söz konusudur. Buna göre özel sabit sermaye yatırımı artışı yüzde 0,9 olmuştur. Kamu tüketimi ve kamu sabit sermaye yatırımlarının büyümeye katkıları dördüncü çeyrekte azalmış, kamu tüketimi yüzde 1,7 oranında artmış, ancak kamu yatırımı yüzde -7,3 oranında azalmıştır. Aynı dönemde stok değişimi 1,4 puan olmuştur.

Dördüncü çeyrekte mal ve hizmet ihracatı yüzde 3,4 oranında artarken, ithalat yüzde 4,6 oranında artmıştır. Böylece net mal ve hizmet ihracatının büyümeye katkısı dördüncü çeyrekte negatif -0,4 puan olmuştur.

2014 yılının dördüncü çeyreğinde kredi artış hızında yavaşlama devam etmiştir. Söz konusu dönemde kur etkisinden arındırılmış olarak bankacılık sektörü yurtiçi kredi hacminde yıllık artış hızı yüzde 16,5'e, tüketici kredilerinde ise yüzde 13,6'ya gerilemiştir. Taksitli kredi kartı harcamaları dördüncü çeyrekte yüzde 27,8 oranında azalmıştır. Aynı dönemde tüketici kredileri faiz oranı ortalama yüzde 13,1, ticari krediler faiz oranı yüzde 11,1 olarak kaydedilmiştir.

2014 yılında ekonomide yeniden dengelenme sürecinde büyümenin temel kaynağı ihracat olmuştur. Cari açığı kısmaya ve yurtiçi talebi kontrol altına almaya yönelik olarak alınan makro ihtiyati tedbirlerle iç talep sınırlandırılırken dış talebe dayalı bir büyüme patikası söz konusudur. Net ihracatın büyümeye katkısı yüzde 1,8 puan olmuştur. Toplam tüketimin büyümeye katkısı azalmış ve 1,4 puan olarak gerçekleşmiştir. Sabit sermaye yatırımlarında ise gerileme söz konusudur ve büyümeye katkısı yüzde -0,3 negatif yöndedir.

2014 yılında toplam tüketim yüzde 1,8, özel tüketim yüzde 1,3 oranında artmış, toplam sabit sermaye yatırımı yüzde -1,3 azalmıştır. Özel kesim makine-teçhizat yatırımları yüzde -3,7 oranında azalmış, özel inşaat yatırımları ise yüzde 9,4 oranında artış kaydetmiştir. Buna göre özel sabit sermaye yatırım artışı yüzde 0,5 olmuştur. Toplam yurtiçi nihai talep (stok hariç) ise yüzde 1,0 oranında artış kaydetmiştir.

2014 yılında büyümeye katkılar, özel tüketimden 0,9 puan, özel sabit sermaye yatırımından 0,1 puan olmuştur. Büyümeye kamu tüketiminin katkısı 0,5 puan, kamu sabit sermaye yatırımının katkısı ise -0,4 puan olmuştur. 2014 yılında, mal ve hizmet ihracatındaki artış yüzde 6,8 oranında gerçekleşirken ithalat yüzde -0,2 oranında azalmıştır. Böylece net mal ve hizmet ihracatının büyümeye katkısı 1,8 puan olmuştur.

3. İşgücü Piyasasındaki Gelişmeler

2014 yılının Aralık döneminde 2013 yılının aynı dönemine göre, işgücü arzı (sivil işgücü) 1.885 bin kişi artarken, işgücü talebi (sivil istihdam) 1.322 bin kişi artmıştır. Buna göre işsiz sayısı aynı dönem itibarıyla 563 bin kişi artmıştır. Söz konusu dönemde 2013 yılının aynı dönemine göre, istihdam tarımda 371 bin kişi, tarım dışı sektörlerde ise 951 bin kişi artış kaydetmiştir. Sanayi sektöründe istihdam 135 bin kişi, hizmetler sektöründe (inşaat dâhil) ise 816 bin kişi artmıştır. Türkiye genelindeki işsizlik oranı 2014 yılının Aralık döneminde 2013 yılının aynı dönemine göre 1,3 puan artarak yüzde 10,9 olarak gerçekleşmiştir. 2014 yılında işsizlik oranı 2013 yılına göre 0,9 puan artarak yüzde 9,9 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 3: İşgücü Piyasasındaki Gelişmeler

	2013	2014	2013				2014				
	Yıllık	Yıllık	I	II	III	IV	I	II	III	IV	Aralık Dönemi
Nüfus (15-64)	55.983	56.986	55.574	55.842	56.119	56.395	56.648	56.869	57.098	57.326	57.401
İ.K.O. (%)	48,3	50,5	47,2	49,2	49,1	47,8	49,1	51,2	51,2	50,5	50,2
İşgücü	27.047	28.786	26.241	27.450	27.537	26.958	27.824	29.089	29.257	28.970	28.787
İstihdam	24.601	25.933	23.703	25.186	25.055	24.461	24.999	26.538	26.313	25.874	25.642
İşsiz	2.445	2.853	2.539	2.263	2.482	2.497	2.825	2.551	2.944	3.096	3.145
İşsizlik Oranı (%)	9,0	9,9	9,7	8,2	9,0	9,3	10,2	8,8	10,1	10,7	10,9
Tarım Dışı İ. O.	10,9	12,0	11,6	10,0	11,2	11,0	12,1	10,7	12,3	12,7	12,9

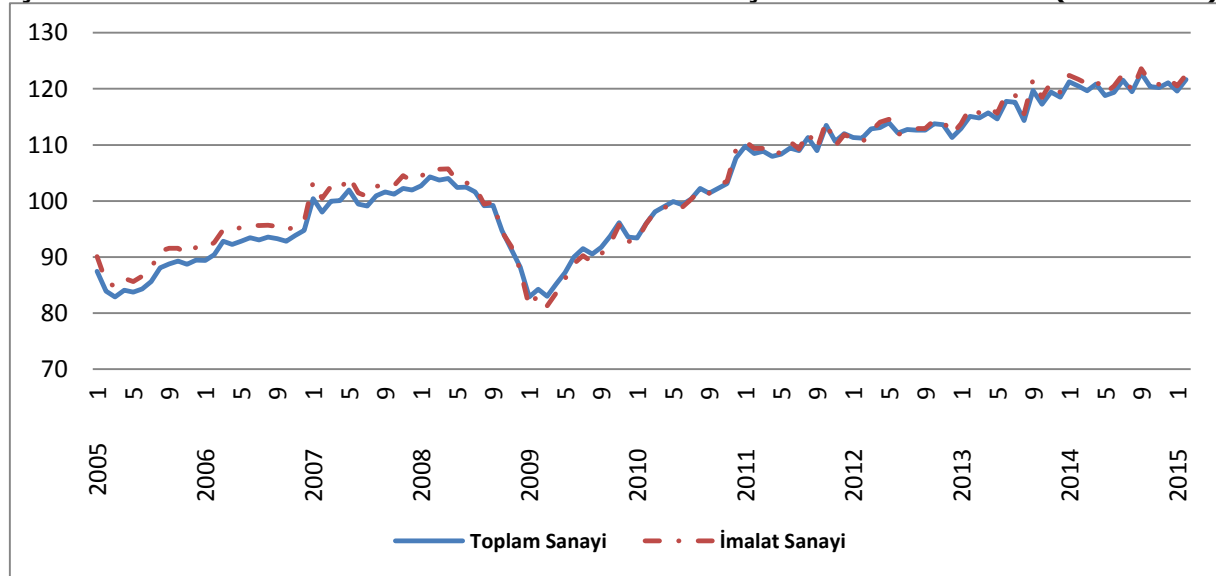
Tarım	5.204	5.470	4.816	5.446	5.669	4.886	5.055	5.820	5.815	5.180	5.010
Sanayi	5.101	5.315	5.023	5.200	5.117	5.064	5.359	5.364	5.257	5.273	5.266
Hizmetler (*)	14.297	15.148	13.864	14.541	14.270	14.511	14.585	15.355	15.241	15.420	15.366

Kaynak: TÜİK, (*) İnşaat dahildir.

4. Üretim ve Talebe İlişkin Son Gelişmeler

a. Aylık Sanayi Üretimi ve Kapasite Kullanım Oranları

Aylık verilere göre sanayi üretimi, 2015 yılının Şubat ayında bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 1 oranında artış kaydetmiştir. Mevsimsel düzeltilmiş ve takvim etkilerinden arındırılmış sanayi üretim endeksinde ise Kasım ayında bir önceki aya göre yüzde 1,7 oranında artış gerçekleşmiştir.

Şekil 1: Mevsim ve Takvim Etkisinden Arındırılmış Üretim Endeksleri (2010=100)

Kaynak: TÜİK

2014 yılı Kasım ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre üretim, madencilik ve enerji sektöründe sırasıyla yüzde 6,2 ve yüzde 5,0 oranlarında artış, imalat sanayiinde ise yüzde 2,5 oranında azalış gerçekleşmiştir.

Tablo 4: Aylık Sanayi Üretim Endeksi

	Yıllık		2014												2015	
	2013	2014	Şub.	Mar.	Nis.	May.	Haz.	Tem.	Ağu.	Eyl.	Eki.	Kas.	Kas.	Oca.	Şub.	
Sanayi	3,0	3,6	5,1	4,5	4,9	1,8	1,6	-4,5	12,7	4,5	4,5	-1,2	4,4	-2,2	1,0	
Madencilik	-3,6	7,4	11,6	4,3	9,5	8,6	2,6	-4,6	17,6	8,9	6,9	6,2	6,8	-11,6	-0,7	
İmalat	4,0	3,2	4,6	4,7	4,4	0,9	1,4	-5,5	12,4	3,9	4,5	-2,5	4,9	-2,3	0,7	
Gıda	5,4	4,5	6,7	6,6	6,5	-1,0	2,6	-5,9	18,0	3,2	1,9	0,0	5,8	-5,0	1,8	
Tekstil	3,4	1,1	3,3	4,0	3,6	-1,5	1,1	-10,8	10,7	3,8	3,6	-3,6	-4,4	-13,3	-9,5	
Giyim	1,7	0,1	-3,1	-4,1	3,1	1,2	0,1	-8,4	6,3	5,3	3,2	-1,6	3,5	1,2	-3,6	
Petrol	-3,5	-4,3	8,6	15,3	-7,3	-23,4	-15,6	-13,4	-2,1	2,2	7,0	0,0	-6,9	30,4	14,0	
Kimya	3,3	4,9	11,8	5,0	8,1	4,6	7,8	0,5	6,1	-2,3	-0,7	-1,9	3,6	-6,2	-7,8	
Toprak	3,4	1,9	12,1	7,5	4,5	1,0	-4,1	-10,9	9,2	-2,3	-2,5	-1,7	3,3	-13,7	-14,1	
Ana Metal	4,8	0,5	0,0	-0,1	1,7	5,3	-0,3	-6,7	11,1	4,9	-4,0	-8,2	-4,0	-7,9	-0,4	
Fabr. Metal Ürünleri	3,7	2,7	5,1	6,0	-2,5	1,9	5,1	3,0	14,2	-0,1	-3,1	-8,9	10,1	-2,5	-4,2	
B.y.s. Makine-Tecihazat	7,4	2,7	7,4	4,0	5,0	-1,9	-0,8	-2,4	17,8	5,9	10,4	-7,8	-8,8	-7,1	-3,6	
Taşıt Araçl.	6,8	1,8	-6,9	1,2	6,7	1,2	1,5	-13,6	17,0	0,6	5,4	-2,9	28,4	19,3	24,1	
Enerji	0,1	4,6	5,4	3,2	6,3	5,6	2,6	2,3	12,2	6,7	3,0	5,1	-0,1	3,0	3,2	

Kaynak: TÜİK

2015 yılı Mart ayı toplam imalat sanayii kapasite kullanım oranı, 2014 yılının aynı ayına göre 0,7 puan azalarak yüzde 72,4 oranında gerçekleşmiştir. Bir önceki aya göre ise kapasite kullanım oranı Mart ayında 0,4 puan azalmıştır.

Tablo 5: Aylık Kapasite Kullanım Oranı

													(Yüzde)		
	Yıllık		2014										2015		
	2013	2014	Mar.	Nis.	May.	Haz.	Tem.	Ağu.	Eyl.	Eki.	Kas.	Ara.	Oca.	Şub.	Mar.
İmalat Sanayii	74,6	74,4	73,1	74,4	74,4	75,3	74,9	74,7	74,4	74,9	74,5	74,6	73,7	72,8	72,4
Gıda Ürünleri	71,9	71,3	69,9	70,6	70,3	71,1	71,1	69,2	69,6	73,1	72,8	73,1	72,1	70,3	69,3
Giyim	77,4	77,8	76,4	78,2	79,2	78,2	79,5	78,1	78,0	77,3	77,5	77,5	75,6	74,7	74,1
Petrol Ürünleri	73,0	70,0	65,0	69,4	67,9	63,6	64,3	72,1	74,6	77,4	80,3	76,2	69,4	72,4	72,2
Kimya	77,8	76,5	80,2	78,6	80,2	79,0	79,3	77,1	72,3	72,5	70,3	74,2	76,8	78,5	74,7
Metal Olm.	76,7	77,5	75,4	77,6	78,5	80,1	79,5	77,3	78,4	78,1	76,4	76,9	74,7	72,1	71,3
Ana Metal	77,4	74,7	74,3	72,2	71,9	75,0	74,6	76,0	76,6	75,4	74,1	74,9	74,2	74,0	72,0
Motorlu Taşıtlar	74,3	68,8	66,6	68,7	65,5	68,2	69,0	70,3	67,9	68,3	70,6	72,1	71,8	70,8	72,7

Kaynak: TCMB

b. Yurtiçi Talebe İlişkin Göstergelerdeki Gelişmeler

2015 yılının Ocak-Şubat dönemlerinde; beyaz eşya üretimi, yurtiçi satışı ve ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine göre, sırasıyla, yüzde 11,2, yüzde 2,1 ve yüzde 7,8 oranlarında artmış, ithalatı ise yüzde -10 oranında azalmıştır. Otomobil üretimi; 2015 yılının Ocak-Mart döneminde yüzde 19,2 oranında artarken, otomobil ihracatı yüzde 16,5 oranında artmıştır.

Tablo 6: Yurtiçi Talebe İlişkin Göstergeler

	Yıllık				2015		
	2011	2012	2013	2014	Oca.	Şub.	Mar.
Beyaz Eşya Yurtiçi Satışları*	19,3	-0,2	5,8	-1,8	1,4	2,1	
Toplam Otomobil Üretimi	6,0	-9,8	9,8	15,1	16,2	19,4	19,2
Toplam Otomobil Satışları	16,4	-6,3	19,5	-11,6	0,5	26,7	42,1
İthal Otomobil Satışları	16,9	-1,1	26,3	-16,9	-6,1	20,8	35,6

* Buzdolabı, çamaşır makinesi, bulaşık makinesi ve fırından oluşan beyaz eşya kapsamına; 2010 yılı Ocak ayından itibaren derin dondurucu ve kurutma makinesi eklenmiştir.

Kaynak: TÜİK

2015 yılının Ocak-Mart döneminde; otomobil satışları ve ithal otomobil satışları sırasıyla yüzde 42,1 ve yüzde 35,6 oranlarında artmıştır.

II. ÖDEMELER DENGESİ

1. Cari İşlemler Dengesi

2015 yılının Ocak-Şubat döneminde ödemeler dengesinde gösterildiği şekliyle, dış ticaret açığı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 34,1 oranında azalarak 5,7 milyar dolar olmuştur. Aynı dönemde, birincil gelir dengesinde 1,4 milyar dolar açık kaydedilirken, hizmet dengesi fazlası yüzde 23,6 oranında artarak 1,7 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu kapsamda 2015 yılının ilk iki ayında cari açık, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 37,5 oranında azalarak 5,2 milyar dolar olmuştur. 2014 yılının Şubat ayında 62,2 milyar seviyesinde olan yıllıklandırılmış cari açık, 2015 yılının aynı ayında 42,8 milyar dolar olarak kaydedilmiştir.

Tablo 7: Dış Ticaret Dengesindeki Gelişmeler

(Milyon Dolar)

	İhracat		Yüzde Değişme		İthalat		Yüzde Değişme		Dış Ticaret Dengesi	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Ocak	12.400	12.316	8,0	-0,7	19.286	16.636	2,6	-13,7	-6.886	-4.320
Şubat	13.054	12.272	5,4	-6,0	18.240	16.927	-6,0	-7,2	-5.186	-4.655
Mart	14.681		11,9		19.932		-3,1		-5.251	
Nisan	13.372		7,2		20.659		-9,5		-7.287	
Mayıs	13.682		3,1		20.875		-10,2		-7.193	
Haziran	12.881		3,9		20.793		-1,0		-7.912	
Temmuz	13.346		2,2		19.941		-13,2		-6.595	
Ağustos	11.388		2,4		19.498		7,1		-8.110	
Eylül	13.585		4,0		20.596		-0,1		-7.011	
Ekim	12.892		7,0		19.185		-1,5		-6.293	
Kasım	13.070		-8,0		21.385		-0,1		-8.315	
Aralık	13.276		0,8		21.794		-5,8		-8.518	
Toplam	157.628		3,8		242.183		-3,8		-84.555	

Kaynak: TÜİK

2015 yılı Ocak-Şubat döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre, ihracat yüzde 3,4 oranında azalırken, ithalat yüzde 10,6 oranında azalmış ve sırasıyla 24,6 milyar dolar ve 33,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu gelişmeler çerçevesinde, 2014 Şubat ayında yüzde 71,6 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı 2015 yılının aynı ayında yüzde 72,5 olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemler itibarıyla altın ticareti hariç karşılama oranı ise sırasıyla yüzde 68,1 ve yüzde 63,2 olarak gerçekleşmiştir.

2015 yılının ilk iki ayında, bir önceki yılın aynı dönemine göre madencilik ürünleri ihracatı yüzde 25,1 oranında azalırken, tarım ve ormancılık ürünleri ihracatı yüzde 1,2, imalat sanayii ürünleri ihracatı ise yüzde 2,9 oranında azalmıştır. Aynı dönemde motorlu kara taşıtları ihracatında yüzde 7,1 oranında artış kaydedilmiştir.

Ülke grupları itibarıyla ihracata bakıldığında; 2015 yılının Ocak-Şubat döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre AB ülkelerine yapılan ihracat yüzde 3,9 oranında azalırken, Serbest Bölgeler ihracatı yüzde 16,9 oranında azalmıştır. 2015 yılının Ocak-Şubat döneminde AB ülkelerinin toplam ihracat içindeki payı yüzde 42,5, AB dışı ülkelerin payı ise yüzde 57,5 olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemler itibarıyla OECD ülkelerinin toplam ihracat içindeki payı yüzde 49 oranından yüzde 55,3'e yükselmiştir. 2015 yılının Ocak-Şubat döneminde en fazla ihracat yapılan ülkeler sırasıyla Almanya, İsviçre, İngiltere ve Irak olmuştur.

Tablo 8: Sektörel İhracat

(Milyon Dolar)

	Yıllık		Yüzde	Ocak-Şubat		Yüzde
	2013	2014	Değişme	2014	2015	Değişme
Toplam	151.803	157.628	3,8	25.454	24.587	-3,4
Tarım ve Ormancılık	5.653	6.031	6,7	1.065	1.052	-1,2
Madencilik	3.879	3.407	-12,2	522	391	-25,1
İmalat	141.358	147.075	4,0	23.659	22.980	-2,9
<i>Diğer Sektörler Toplamı</i>	913	1.115	22,1	208	164	-21,2
Seçilmiş Fasıllara Göre İhracat						
Kara taşıtları	17.000	18.064	6,3	2.655	2.844	7,1
İnci kıymetli taş ve mamülleri	6.999	7.717	10,3	1.662	3.620	117,9
Demir ve çelik	9.919	9.244	-6,8	1.652	1.268	-23,3
Kazan-makina-mek.cihaz	12.989	13.593	4,6	2.117	1.877	-11,3
Elektrikli makina. cihazlar	9.544	9.694	1,6	1.490	1.241	-16,7
Örme giyim eşyası	9.245	10.028	8,5	1.588	1.383	-12,9
Mineral yakıt. mineral yağlar	6.725	6.112	-9,1	974	669	-31,3
Demir veya çelikten eşya	6.148	6.355	3,4	1.007	880	-12,6
Örülmemiş giyim eşyası	5.714	6.234	9,1	1.045	942	-9,9
Plastik ve mamulleri	5.609	6.098	8,7	915	833	-8,9
Yenilen meyveler	3.969	4.328	9,1	671	705	5,2
<i>Diğer Fasıllar Toplamı</i>	57.942	60.161	3,8	9.678	8.325	-14,0

Kaynak: TÜİK

İhracatçı Birliklerinin (TİM) kayıtlarına göre 2014 yılının Aralık ayında ihracat bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 1,1 oranında artarak 13,1 milyar dolar olmuştur. 2014 yılının tamamında ise ihracat yüzde 4 oranında artışla 157,6 milyar dolara yükselmiştir.

Tablo 9: Ülke Gruplarına Göre İhracat

(Milyon Dolar)

	Yıllık		Yüzde Değişme	Ocak-Şubat		Yüzde Değişme
	2013	2014		2014	2015	
AB Ülkeleri	63.040	68.524	8,7	10.884	10.461	-3,9
Türkiye Serbest Bölgeleri	2.413	2.270	-5,9	361	300	-16,9
Diğer Ülkeler	86.350	86.834	0,6	14.209	13.826	-2,7
Ülke Grupları						
OECD Ülkeleri	68.684	76.684	11,6	12.467	13.585	9,0
EFTA Ülkeleri	1.662	3.795	128,4	934	2.229	138,6
Karadeniz Ekonomik İşbirliği	20.368	19.690	-3,3	3.004	2.286	-23,9
Ekonomik İşbirliği Teşkilatı	11.898	11.719	-1,5	1.591	1.631	2,5
Bağımsız Devletler Topluluğu	16.924	15.619	-7,7	2.413	1.737	-28,0
Türk Cumhuriyetleri	6.908	7.109	2,9	1.022	876	-14,3
İslam İşbirliği Teşkilatı	49.371	48.630	-1,5	7.954	7.140	-10,4
Toplam	151.803	157.628	3,8	25.454	24.587	-3,4

Kaynak: TÜİK

Tablo 10: İhracatçı Birlikleri Kayıtlarına Göre İhracat

(Milyon Dolar)

	Mart		Yüzde Değişme	Ocak-Mart		Yüzde Değişme
	2014	2015		2014	2015	
TOPLAM	12.973	11.229	-13,4	38.427	35.816	-6,8
Otomotiv Endüstrisi	2.126	1.772	-16,7	5.545	5.204	-6,1
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	1.460	1.354	-7,3	4.299	3.722	-13,4
Hazır giyim ve Konfeksiyon	1.599	1.329	-16,9	4.671	3.982	-14,8
Çelik	1.173	966	-17,6	3.468	2.765	-20,3
Elektrik - Elektronik Mak. Bilişim	1.057	842	-20,3	2.880	2.407	-16,4
Tekstil ve Hammaddeleri	770	681	-11,6	2.254	1.940	-13,9
Demir ve Demir Dışı Metaller	599	533	-11,2	1.759	1.495	-15,0
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mam.	598	556	-7,1	1.769	1.615	-8,7
Makina ve Aksamları	504	454	-9,9	1.453	1.355	-6,7
Madencilik Ürünleri	363	282	-22,4	1.091	841	-22,9
İklimlendirme Sanayii	399	317	-20,5	1.085	888	-18,1
Ağaç Mamulleri ve Orman Ürünleri	370	349	-5,8	1.075	968	-10,0
Çimento Cam Seramik ve Toprak	272	256	-5,9	761	672	-11,8
Fındık ve Mamulleri	154	209	35,7	491	689	40,5
Diğer Sektörler Toplamı	1.529	1.329	-13,1	8.418	9.019	7,1

Kaynak: TİM

2015 yılının Ocak-Şubat döneminde ithalat geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 10,6 oranında azalarak 33,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde, ara, tüketim ve yatırım malları ithalatı sırasıyla yüzde 12,9, yüzde 5,7 ve yüzde 2,5 oranında azalmıştır. Aynı dönemler itibarıyla enerji ithalatı, geçen yılın aynı ayına göre reel olarak yüzde 7,6 oranında artarken altın ithalatı reel olarak yüzde 32,9 oranında azalmıştır. Aynı dönemde altın ve enerji hariç reel ithalat ise yüzde 4,1 oranında azalmıştır. 2015 yılının ilk iki ayında binek otomobil ithalatı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 16 oranında artarken, sanayi için işlem görmüş hammaddeler ithalatı yüzde 10,7 oranında azalmıştır.

Tablo 11: Geniş Ekonomik Gruplara Göre İthalat

(Milyon Dolar)

	Yıllık		Yüzde Değişme	Ocak-Şubat		Yüzde Değişme
	2013	2014		2014	2015	
Toplam İthalat	251.661	242.183	-3,8	37.526	33.563	-10,6
Yatırım Malları	36.771	35.998	-2,1	5.182	5.000	-2,5
Ara malları	183.811	176.721	-3,9	28.095	24.483	-12,9
Tüketim Malları	30.416	29.012	-4,6	4.244	4.004	-5,7
Diğer	663	453	-31,6	59	76	28,7
Enerji İthalatı (27. Fasil)	55.917	54.895	-1,8	9.435	7.198	-23,7
Enerji Dışı İthalat	195.744	187.288	-4,3	28.091	26.365	-6,1

Kaynak: TÜİK

Tablo 12: Seçilmiş Fasillara Göre İthalat

(Milyon Dolar)

	Yıllık		Yüzde Değişme	Ocak-Şubat		Yüzde Değişme
	2013	2014		2014	2015	
Toplam İthalat	251.661	242.183	-3,8	37.526	33.563	-10,6
-Mineral yakıt. yağlar	55.917	54.895	-1,8	9.435	7.198	-23,7
-Kazan. makina. mek. cihaz	30.157	28.104	-6,8	4.343	3.893	-10,4
-Demir ve çelik	18.691	17.576	-6,0	2.802	2.628	-6,2
-Elek. Makina ve cihazlar	17.759	17.949	1,1	2.744	3.010	9,7
-Kara taşıtları	16.808	15.736	-6,4	1.812	2.057	13,5
-Plastik ve mamulleri	13.881	14.151	1,9	2.348	1.875	-20,1
-İnci, kıymetli taş ve mam.	16.234	8.121	-50,0	751	549	-26,9
-Organik kimyasal ürünler	5.314	5.833	9,8	914	795	-13,1
-Optik alet ve cihazlar	4.559	4.878	7,0	716	734	2,5
-Hava taşıtları, uzay araçları	2.372	3.022	27,4	258	98	-62,1
-Eczacılık ürünleri	4.151	4.428	6,7	630	664	5,4
<i>-Diğer Fasilları Toplamı</i>	<i>68.718</i>	<i>67.490</i>	<i>2,5</i>	<i>10.773</i>	<i>12.771</i>	<i>18,5</i>

Kaynak: TÜİK

a. Hizmetler Dengesi

2014 yılında 24,5 milyar dolar olarak gerçekleşen net seyahat gelirleri, 2015 yılının Ocak-Şubat döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 6 oranında artış kaydetmiş ve 1,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Hizmetler başlığının diğer önemli bir kalemi olan taşımacılık kalemi ise, söz konusu dönemde yüzde 60,1 oranında artış kaydederek 445 milyon dolar tutarında net gelir sağlamıştır. İnşaat hizmetlerinden elde edilen döviz geliri ise 2015 yılının ilk iki aylık döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre 17 milyon dolar azalış göstererek 62 milyon dolar tutarında net gelir sağlamıştır. Bu gelişmeler sonucunda, 2015 yılının Ocak-Şubat döneminde net hizmetler dengesi kalemi fazlası, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 23,6 oranında artmış ve 1,7 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

b. Birincil Gelir Dengesi

Birincil gelir dengesindeki net çıkış 2014 yılında 8,7 milyar dolar iken, 2015 yılının Ocak-Şubat döneminde 1,4 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. 2015 yılının ilk iki ayında doğrudan yatırım gideri olarak kar transferleri 505 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Diğer yatırımların alt bileşenlerinden olan

faiz giderleri ise 2015 yılının Ocak-Şubat döneminde geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre yüzde 3,2 oranında azalarak 668 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

c. İkincil Gelir Dengesi

2014 yılında 1,1 milyar dolar olarak gerçekleşen ikincil gelir dengesi (cari transferler), 2015 yılının Ocak-Şubat döneminde 151 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 13: Cari İşlemler Dengesi

	Yıllık		Ocak-Şubat	
	2013	2014	2014	2015
I. Dış Ticaret Dengesi	-79.907	-63.572	-8.689	-5.723
1.İhracat f.o.b.	151.803	157.627	25.454	24.588
2.İthalat c.i.f.	251.661	242.184	37.526	33.563
3.Diğer	19.951	20.985	1.512	3.252
II. Hizmetler Dengesi (Net)	22.844	25.224	1.397	1.727
1.Taşımacılık	3.309	4.168	278	445
2.Seyahat	23.180	24.480	1.659	1.759
3.İnşaat Hizmetleri	675	1.084	79	62
4.Sigorta Hizmetleri	-718	-507	-66	-33
5.Finansal Hizmetler	-555	-1.079	-88	-101
6.Diğer Ticari Hizmetler	-2.158	-2.017	-314	-290
7.Resmi Hizmetler	-888	-1.498	-156	-215
8.Diğer Hizmetler	99	775	41	134
III. Birincil Gelir Dengesi	-8.986	-8.722	-1.156	-1.356
1. Ücret Ödemeleri	-288	-396	-60	-84
2. Yatırım Geliri	-8.698	-8.326	-1.096	-1.272
Doğrudan Yatırımlar	-3.383	-2.332	-272	-466
Portföy Yatırımları	-1.311	-1.972	-375	-354
Diğer Yatırımlar	-4.004	-4.022	-449	-452
Faiz Geliri	1.778	1.666	241	216
Faiz Gideri	5.782	5.688	690	668
Uzun Vade	4.573	4.374	531	488
Kısa Vade	1.209	1.314	159	180
IV. İkincil Gelir Dengesi	1.391	1.123	122	151
Cari İşlemler Dengesi	-64.658	-45.947	-8.326	-5.201

Kaynak: TCMB (Ödemeler Dengesi Altıncı El Kitabı)

2. Sermaye Hareketleri Dengesi ve Uluslararası Rezervler

Sermaye ve finans hesabında net kayıtlı sermaye girişi 2014 yılında 43 milyar dolar iken 2015 yılının Ocak-Şubat döneminde 5,2 milyar dolar tutarında gerçekleşmiştir. 2015 yılının ilk iki ayında yurt dışında yerleşik kişilerin yurt içinde yaptıkları net doğrudan yatırımlar bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 11,1 oranında artarak 2,2 milyar dolar olmuştur. Doğrudan yatırımlar altında yer alan yurt dışında yerleşik kişilerin net gayrimenkul alımları ise aynı dönemler itibarıyla 48 milyon dolar tutarında azalış göstermiş ve 590 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2014 yılında yurt içinde yerleşik kişilerin yurt dışında yaptıkları doğrudan yatırımlar yüzde 62,2 oranında artmış ve 5,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu gelişmeler sonucunda doğrudan yatırımlarda gerçekleşen net sermaye girişi 2015 yılının ilk iki aylık döneminde, geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre yüzde 6,1 oranında artarak 2,3 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu rakam 2014 yılının tamamında 5,5 milyar dolar olarak kaydedilmiştir.

2014 yılında 19,9 milyar dolar olan portföy yatırımlarından net sermaye girişi, 2015 yılının Ocak-Şubat döneminde 1,4 milyar dolar seviyesinde net giriş olarak kaydedilmiştir. Söz konusu dönemde, yurtdışında yerleşik kişiler borçlanma senedi piyasasında 1,3 milyar dolar tutarında DİBS satışı gerçekleştirirken, Hazine Müsteşarlığı ve özel sektör tarafından ihraç edilen yurt dışı tahvillerin net büyüklüğü sırasıyla 249 milyon dolar ve 43 milyon dolar olmuştur.

Şekil 2: Reel Kur Endeksi

Kaynak: TCMB

Tablo 14: Sermaye Hareketleri

(Milyon Dolar)

	Yıllık		Ocak-Şubat	
	2013	2014	2014	2015
Sermaye ve Finans Hesapları	-62.054	-43.592	-3.072	-2.267
1. Doğrudan Yatırımlar	-8.830	-5.488	-2.180	-2.313
Net Varlık Edinimi	3.627	7.047	650	451
Net Yükümlülük Oluşumu	12.457	12.535	2.830	2.764
2. Portföy Yatırımları	-23.986	-19.980	-1.440	-1.409
Net Varlık Edinimi	-2.601	741	12	-64
Net Yükümlülük Oluşumu	21.385	20.721	-1.428	1.345
-Hisse Senetleri	842	2.559	-403	-41
-Borç Senetleri	20.543	18.162	-1.025	1.386
3. Diğer Yatırımlar	-39.053	-17.590	1.874	-1.461
Net Varlık Edinimi	-4.548	-240	-660	1.541
Net Yükümlülük Oluşumu	8.633	964	-1.961	4.295
-Ticari Krediler	5.605	333	1.702	1.241
-Krediler	-21.234	-15.105	-1.073	69
-Genel Hükümet	-870	-891	-157	-370
-Bankalar	21.636	12.005	-261	-681
-Diğer Sektörler	1.099	5.854	1.519	1.147
-Efektif ve Mevduatlar	-13.181	-1.204	1.301	-2.754
-Diğer Yükümlülükler	-384	-470	-56	-17
4. Rezerv Varlıklar	9.911	-468	-4.184	2.918
Net Hata Noksan	2.796	2.487	5.298	2.938

Kaynak: TCMB (Ödemeler Dengesi Altıncı El Kitabı)

Diğer yatırımlar kaleminde 2014 yılının Ocak-Şubat döneminde 1,9 milyar dolar net çıkış kaydedilirken, 2015 yılının aynı döneminde 1,5 milyar dolar net giriş gerçekleşmiştir. 2015 yılının Ocak-Şubat döneminde, genel hükümet ve bankalar sırasıyla 370 milyon dolar ve 681 milyon dolar net kredi ödemesinde bulunurken, diğer sektörler 1,1 milyar dolar net kredi kullanımında bulunmuştur.

2014 yılının Ocak-Şubat döneminde 4,2 milyar dolar azalış kaydeden resmi rezervler 2015 yılının aynı döneminde 2,9 milyar dolar artış kaydetmiştir. Aynı dönemler itibarıyla net hata ve noksan kaleminde 2014 ve 2015 yılında sırasıyla 5,3 milyar dolar ve 2,9 milyar dolar giriş kaydedilmiştir.

2014 yılının Nisan ayından itibaren yükseliş eğilimine giren reel kur endeksi, 2015 yılının Mart ayında da bu eğilimini korumuş ve 104,1 olarak gerçekleşmiştir.

III. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ

2015 yılı Ocak-Şubat döneminde merkezi yönetim bütçesi gelirleri 80,3 milyar TL, harcamaları ise 78,9 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Merkezi yönetim bütçesi gelirleri, 2014 yılı Ocak-Şubat dönemine göre yüzde 17,8, harcamaları ise yüzde 16,7 oranında artış göstermiş; böylece 2014 yılı Ocak-Şubat döneminde 3,6 milyar TL fazla veren merkezi yönetim bütçesi, 2015 yılı aynı döneminde 1,4 milyar TL fazla vermiştir. 2014 yılı Ocak-Şubat döneminde 11,9 milyar TL olan faiz dışı fazla ise 2015 yılının aynı döneminde 13,3 milyar TL'ye yükselmiştir.

Tablo 15: Merkezi Yönetim Bütçe Büyüklükleri

Milyon TL	Ocak-Şubat		Değişim (%)	2015 Bütçe Tahmini	Gerç. Oranı (%)
	2014	2015			
Gelirler	72.332	80.263	11,0	451.979	17,8
Genel Bütçe Gelirleri	69.610	77.122	10,8	440.998	17,5
Vergi Gelirleri	62.230	69.490	11,7	389.501	17,8
Vergi Dışı Gelirler	5.450	6.675	22,5	38.321	17,4
Sermaye Gelirleri	1.458	228	-84,3	10.439	2,2
Alınan Bağış ve Yardımlar	432	717	65,8	1.932	37,1
Alacaklardan Tahsilat	39	12	-70,5	804	1,4
Özel Bütçe Gelirleri	1.483	1.599	7,8	7.789	20,5
Düzenleyici ve Denet. Kurullar	1.240	1.543	24,4	3.192	48,3
Harcamalar	68.757	78.853	14,7	472.943	16,7
Faiz Dışı Harcamalar	60.416	66.949	10,8	418.943	16,0
Personel Giderleri	20.486	22.460	9,6	119.170	18,8
Sosyal Güv. Kur. Devlet Primi	3.532	3.844	8,8	20.325	18,9
Mal ve Hizmet Alımları	3.606	4.132	14,6	41.153	10,0
Cari Transferler	27.400	28.775	5,0	176.425	16,3
Sermaye Giderleri	2.852	4.030	41,3	40.955	9,8
Sermaye Transferleri	507	1.373	170,9	6.798	20,2
Borç Verme	2.032	2.335	14,9	10.545	22,1
Yedek Ödenek	0	0	0,0	3.573	0,0
Faiz Harcamaları	8.341	11.904	42,7	54.000	22,0
Bütçe Dengesi	3.575	1.410	-60,6	-20.963	-6,7
Faiz Dışı Denge	11.916	13.313	11,7	33.037	40,3

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2015 yılı Ocak-Şubat döneminde, vergi gelirleri bir önceki yıla göre yüzde 11,7 oranında artış göstermiş ve 69,5 milyar TL olmuştur. Böylece 389,5 milyar TL olan bütçe vergi gelirleri tahmininin yüzde 17,8'i bu dönemde gerçekleşmiştir. Faiz dışı harcamalar geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 10,8 artarken faiz harcamaları yüzde 42,7 oranında artmış; bütçe harcamaları 2015 yılı Ocak-Şubat

döneminde 78,9 milyar TL olarak gerçekleşmiş ve başlangıç ödeneğinin yüzde 16,7'si bu dönemde gerçekleşmiştir.

Tablo 16: Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri

Milyon TL	Ocak-Şubat		Değişim (%)	2015 Bütçe Hedefi	Gerç. Oranı (%)
	2014	2015			
Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri	72.332	80.263	11,0	451.979	17,8
Genel Bütçe Gelirleri	69.610	77.122	10,8	440.998	17,5
Vergi Gelirleri	62.230	69.490	11,7	389.501	17,8
Gelir, Kar ve Ser. Kaz. Üz. Al. Ver.	18.658	22.428	20,2	118.460	18,9
Gelir Vergisi	11.913	13.385	12,4	82.345	16,3
Kurumlar Vergisi	6.745	9.043	34,1	36.115	25,0
Mülkiyet Üzerinden Al. Ver.	3.081	3.377	9,6	9.242	36,5
Motorlu Taşıtlar Vergisi	3.038	3.340	9,9	8.792	38,0
Ver. Ve İnt. Vergisi	43	37	-13,6	450	8,2
Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Ver.	24.044	27.506	14,4	152.472	18,0
Dahilde Alınan KDV	8.234	9.229	12,1	44.199	20,9
ÖTV	13.610	15.783	16,0	93.991	16,8
Petrol ÖTV	7.002	7.439	6,2	47.736	15,6
Motorlu Taşıt ÖTV	1.169	1.388	18,8	12.859	10,8
Tütün ÖTV	4.195	5.322	26,9	23.500	22,6
Alkollü İçkiler ÖTV	779	995	27,8	5.937	16,8
ÖTV Dayanıklı Tük. Malları ve Diğer	466	617	32,6	3.654	16,9
BSMV	1.315	1.561	18,6	8.742	17,9
Özel İletişim Vergisi	731	757	3,6	4.690	16,1
Şans Oyunları Vergisi	154	176	14,0	850	20,7
Uluslararası Tic. ve Mua. Alınan Ver.	11.508	10.549	-8,3	82.274	12,8
İthalde Alınan KDV	10.459	9.494	-9,2	75.100	12,6
Diğer	1.049	1.055	0,5	7.174	14,7
Diğer Vergiler	1	0	-16,7	8	5,7
Harçlar	3.003	3.410	13,5	15.645	21,8
Damga Vergisi	1.934	2.219	14,7	11.400	19,5
Vergi Dışı Gelirler	5.450	6.675	22,5	38.321	17,4
Sermaye Gelirleri	1.458	228	-84,3	10.439	2,2
Alınan Bağış ve Yardımlar	432	717	65,8	1.932	37,1
Alacaklardan Tahsilât	39	12	-70,5	804	1,4
Özel Bütçe Gelirleri	1.483	1.599	7,8	7.789	20,5
Düz. ve Denet. Kurumların Gelirleri	1.240	1.543	24,4	3.192	48,3

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2015 yılı Ocak-Şubat döneminde genel bütçe gelirleri, 2014 yılına göre yüzde 10,8 oranında artarak 77,1 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir. Aynı dönemde, genel bütçe gelirleri içerisinde vergi gelirleri yüzde 11,7 oranında artarak 69,5 milyar TL olurken, sermaye gelirleri yüzde 84,3 oranında azalarak 0,2 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir. Vergi dışı gelirler bir önceki yıla göre yüzde 22,5 oranında artarak 6,7 milyar TL olmuştur. Özel bütçe gelirleri geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 7,8 oranında artarak 1,6 milyar TL, düzenleyici ve denetleyici kurum gelirleri de yüzde 24,4 oranında artarak 1,5 milyar TL olmuştur.

2015 yılı Ocak-Şubat döneminde gelir vergisi tahsilâtı, önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 12,4 oranında artarak 13,4 milyar TL olurken, kurumlar vergisi tahsilâtı 9 milyar TL düzeyinde

gerçekleşmiştir. Böylece gelir, kar ve sermaye kazancı üzerinden alınan vergiler yüzde 20,2 oranında artarak 22,4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Dâhilde alınan mal ve hizmet vergileri tahsilâtı 2015 yılı Ocak-Şubat döneminde geçen yıla göre yüzde 14,4 oranında artarak 27,5 milyar TL olmuştur. Bu gelişmede; ÖTV tahsilâtında geçen yıla göre yüzde 16 oranında, dâhilde alınan KDV tahsilâtında yüzde 12,1 oranında, BSMV tahsilâtında yüzde 18,6 oranında, özel iletişim vergisi tahsilâtında yüzde 3,6 oranında ve şans oyunları vergisi tahsilâtında yüzde 14 oranında görülen artışlar etkili olmuştur.

2015 yılı Ocak-Şubat döneminde özel tüketim vergisi tahsilâtında geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 16 oranında artış görülmüştür. Bu gelişmede; motorlu taşıt satışlarındaki artışa bağlı olarak motorlu taşıt ÖTV'de ortaya çıkan yüzde 18,8'lik artış ile bütün mamullerine 2015 yılı başında yapılan vergi artışı dolayısıyla bütün mamullerinden elde edilen ÖTV tahsilâtında ortaya çıkan 26,9'luk artış etkili olmuştur.

2015 yılı Ocak-Şubat döneminde uluslararası ticaret ve muamelelerden alınan vergi tahsilâtında, 2014 yılına göre yüzde 8,3 oranında azalış olmuştur. Bu kapsamda, ithalde alınan KDV tahsilâtı yüzde 9,2, diğer vergiler ise yüzde 0,5 oranında azalış göstermiştir.

Harç gelirleri tahsilâtı, tapu harçları tahsilâtındaki artışın etkisiyle 2014 yılına göre yüzde 13,5 oranında artarak 3,4 milyar TL olurken, damga vergisi tahsilâtı yüzde 14,7 oranında bir artış kaydederek 2,2 milyar TL olmuştur.

2014 yılında merkezi yönetim bütçesi faiz dışı harcamaları bir önceki yıla göre yüzde 10,8 oranında artarak 66,9 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Faiz dışı harcamalar içerisinde personel giderleri, yüzde 9,6 oranında artarak 22,5 milyar TL, sosyal güvenlik kurumu devlet primi giderleri ise yüzde 8,8 oranında artarak 3,8 milyar TL olmuştur.

Mal ve hizmet alım giderleri, savunma ve güvenlik harcamalarında gerçekleşen yüzde 6,1 oranındaki artış ile diğer mal ve hizmet alımları kaleminde görülen yüzde 17,6 oranındaki artış sonrası geçen yılın ilk iki ayına göre yüzde 14,6 oranında artarak 4,1 milyar TL olmuştur.

2015 yılı Ocak-Şubat döneminde cari transferler, 2014 yılının aynı dönemine göre yüzde 5 oranında artarak 28,8 milyar TL olmuştur. Bu dönemde, tarımsal desteklemeye yönelik transferlerde geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 7,4 oranında, sosyal güvenlik kuruluşlarına yapılan transferler ise yüzde 14,4 oranında azalırken, genel bütçe vergi gelirlerinden mahalli idarelere ve fonlara ayrılan paylardaki ve değer transferlerindeki artışlar söz konusu artışta etkili olmuştur.

Yılın ilk iki ayında sermaye giderleri, özellikle ulaştırma sektöründe 2014 yılından itibaren devam eden projelerin bir bölümünün 2015 yılının ilk dönemine sarkmasının etkisiyle geçen yılın ilk iki ayına göre yüzde 41,3 oranında artarak 4 milyar TL olmuştur. Sermaye transferleri ise bu dönemde 1,4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Borç verme kalemi, öğrenim/harç kredisi ödemeleri ve KİT'lere yapılan transferlere bağlı olarak geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 14,9 oranında artarak 2,3 milyar TL olmuştur.

2015 yılı Ocak-Şubat döneminde merkezi yönetim bütçesi faiz harcamaları 2014 yılının aynı dönemine göre yüzde 78,7 oranında artarak 11,9 milyar TL olarak gerçekleşmiş, faiz harcamaları için ayrılan 54 milyar TL'lik bütçe ödeneğinin yüzde 24'ü kullanılmıştır. Bu dönemde, iç borç faiz ödemeleri 9,9 milyar TL olurken, dış borç faiz ödemeleri 1,8 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

2015 yılı Şubat ayı itibarıyla merkezi yönetim brüt borç stoku 632,5 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde iç borç stoku yüzde 1,6 oranında artarak 421,2 milyar TL olurken, dış borç stoku yüzde 7 oranında artarak 211,3 milyar TL olmuştur. TL cinsinden sabit faizli borçlar 2014 yılsonuna göre 3,1 düzeyinde artış gösterirken, TL cinsinden değişken faizli borçlarda yüzde 0,4 oranında azalma görülmüştür. Döviz cinsinden ve dövizde endeksli borçlar ise 2014 yılsonuna göre yüzde 7 oranında artarak 211,3 milyar TL olmuştur.

Tablo 17: Merkezi Yönetim Bütçe Harcamaları

Milyon TL	Ocak-Şubat		Değişim (%)	2015 Bütçe Baş. Ödeneği	Gerç. Oranı (%)
	2014	2015			
Merkezi Yönetim Bütçe Harcamaları	68.757	78.853	14,7	472.943	16,7
Faiz Dışı Harcamalar	60.416	66.949	10,8	418.943	16,0
Personel Giderleri	20.486	22.460	9,6	119.170	18,8
Sos. Güv. Kur. Devlet Primi	3.532	3.844	8,8	20.325	18,9
Mal ve Hizmet Alımları	3.606	4.132	14,6	41.153	10,0
Savunma-Güvenlik harcamaları	676	717	6,1	12.526	5,7
Sağlık Harcamaları	48	25	-47,5	425	5,9
Diğer	2.882	3.390	17,6	28.202	12,0
Cari Transferler	27.400	28.775	5,0	176.425	16,3
KİT Görev Zararları	166	231	38,9	2.077	11,1
Sos. Güv. Kuruluşları	14.610	12.507	-14,4	83.232	15,0
Gelirden Ayrılan Paylar	7.255	9.061	24,9	54.400	16,7
Tarımsal Destekleme	2.364	2.190	-7,4	10.000	21,9
Diğer	3.004	4.785	59,3	26.716	17,9
Sermaye Giderleri	2.852	4.030	41,3	40.955	9,8
Sermaye Transferleri	507	1.373	170,9	6.798	20,2
Borç Verme	2.032	2.335	14,9	10.545	22,1
Yurtiçi	1.463	2.245	53,5	9.946	22,6
Yurtdışı	569	90	-84,2	599	15,0
Yedek Ödenek		0		3.573	0,0
Faiz Harcamaları	8.341	11.904	42,7	54.000	22,0
İç Borç Faizi	5.504	9.836	78,7	40.320	24,4
Dış Borç Faizi	2.137	1.778	-16,8	9.920	17,9
Diğer Faiz Gid. ve Türev Ürün Gid.	700	290	-58,6	3.760	7,7

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Tablo 18: Merkezi Yönetim Borç Stoku

Milyon TL	2014 (Yılsonu)	2015 (Şubat)	Değişme (%)
Merkezi Yönetim Brüt Borç Stoku	612.132	632.501	3,3
İç Borç Stoku	414.649	421.204	1,6
Devlet Tahvili	414.649	420.228	1,3
Hazine Bonosu	0	976	-
Dış Borç Stoku	197.483	211.297	7,0
Uluslararası tahvil	134.903	147.837	9,6
Kredi	62.580	63.460	1,4
Borç Stoku Döviz-Faiz Yapısı	612.132	632.501	3,3
TL-Sabit Faizli	234.889	242.237	3,1
TL-Değişken Faizli	179.759	178.967	-0,4
Döviz Cinsinden ve Döviz Endeksli	197.483	211.297	7,0
Sabit Faizli	164.378	178.151	8,4
Değişken Faizli	33.105	33.146	0,1
Nakit İç Borçlanmanın Ortalama Vadesi (Ay)	68,5	71,9	5,1
Nakit İç Borçlanmanın Ortalama Maliyeti (%)	9,6	7,9	-17,9

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

2014 yılında 68,5 ay olarak gerçekleşen nakit iç borçlanmanın ortalama vadesi, 2015 yılı Şubat ayında 71,9 ay olmuştur. 2014 yılında yüzde 9,6 olarak gerçekleşen TL cinsi sabit faizli iç borçlanmanın ağırlıklı ortalama maliyeti ise, 2015 yılının Şubat ayı itibarıyla yüzde 7,9 seviyesine gerilemiştir.

IV. FİYAT GELİŞMELERİ VE PARA POLİTİKASI

2015 yılı Mart ayında TÜFE’de beklentilerin üzerinde yüzde 1,19 oranında artış kaydetmiştir. Bu gelişimde gıda ve alkolsüz içecekler grubu fiyatlarındaki artış belirleyici olmuştur. TÜFE’de 12 aylık artış oranı baz etkisi nedeniyle yüzde 7,61’e yükselmiştir.

Yİ ÜFE’de Mart ayında yüzde 1,05 oranında artış kaydedilmiş ve Yİ ÜFE’de yıllık artış hızı yüzde 3,41’e gerilemiştir.

Mart ayında TÜFE’de gerçekleşen yüzde 1,19 oranındaki artışta gıda ve alkolsüz içecekler grubunda kaydedilen yüzde 2,47 oranındaki artış etkili olmuştur. Gıda ve alkolsüz içecekler grubunun aylık enflasyona etkisi 0,61 puan olarak gerçekleşmiştir. Bununla birlikte, ulaştırma, konut ve lokanta ve oteller gruplarında fiyatlar sırasıyla yüzde 0,91, yüzde 0,72 ve yüzde 1,42 oranlarında artmıştır. Söz konusu grupların aylık enflasyona etkisi sırasıyla 0,14, 0,12 ve 0,1 puan olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 19- 2014 yılı Mart Ayı İtibarıyla Ana Harcama Gruplarına Göre TÜFE Yüzde Değişim Oranları

	Ağırlık (%)	Aylık		Ocak-Mart		12 Aylık		Yıllık Ortalama	
		2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
GENEL	100,00	1,13	1,19	3,57	3,03	8,39	7,61	7,70	8,70
Gıda ve alkolsüz içecek	24,25	2,10	2,47	7,50	8,82	10,12	14,12	9,99	13,25
Alkollü içecek ve tütün	4,82	-0,02	-0,01	7,46	3,72	3,10	3,92	11,73	4,22
Giyim ve ayakkabı	7,38	2,49	1,06	-10,09	-12,18	7,30	5,91	5,98	8,42
Konut	15,79	0,23	0,72	1,18	2,32	4,84	8,03	5,82	6,43
Ev eşyası	7,78	0,90	0,57	3,83	2,83	7,64	7,01	5,37	8,48
Sağlık	2,57	0,85	0,99	3,52	3,33	7,02	8,43	3,84	8,85
Ulaştırma	15,38	0,88	0,91	5,78	2,12	13,74	-1,47	8,95	6,12
Haberleşme	4,38	0,27	-0,03	-0,14	1,86	0,88	3,64	3,71	1,76
Eğlence ve kültür	3,54	0,68	1,22	2,58	3,48	7,97	6,61	4,05	7,07
Eğitim	2,53	0,19	0,20	0,46	0,15	9,98	7,97	8,31	8,60
Lokanta ve oteller	6,98	1,33	1,42	4,54	3,42	12,51	12,76	9,82	13,55
Çeşitli mal ve hizmet.	4,60	1,20	0,52	4,84	3,66	5,27	8,44	3,99	8,40

Kaynak: TÜİK

Mart ayında özel kapsamlı TÜFE göstergelerinden (I) kodlu göstergede fiyatlar, aylık bazda yüzde 0,61 oranında artmış ve yıllık bazda da artış oranı ise yüzde 7,10’a gerilemiştir. Çekirdek enflasyonda, son dönemde yaşanan petrol fiyatlarındaki gelişmeler ve bir önceki yılın yüksek baz etkisiyle birlikte 2015 yılının son çeyreğine kadar görece olumlu bir seyir yaşanması beklenmektedir. 2015 yılının son çeyreğinden itibaren petrol fiyatlarından ve yüksek bazdan kaynaklanan etkinin ortadan kalkmasıyla çekirdek enflasyonun yükselmesi beklenmektedir.

Mart ayında Yİ ÜFE yüzde 1,05 oranında artmıştır. Ana gruplarda en büyük oranda artış yüzde 2,44 ile enerji malı fiyatlarında kaydedilirken, en az artış yüzde 0,10 oranıyla dayanıksız tüketim malları fiyatlarında gerçekleşmiştir. Bununla birlikte ana gruplarda Mart ayında aylık bazda bir azalış kaydedilmemiştir.

Tablo 20- Mart Ayı İtibarıyla Özel Kapsamlı TÜFE Göstergelerinin Gelişimi

(Yüzde)

Grup	Kapsam	Aylık		Ocak-Mart		12 Aylık		Yıllık Ortalama	
		2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
	TÜFE Genel	1,13	1,19	3,57	3,03	8,39	7,61	7,70	8,70
A	Mevsimlik ürünler hariç	0,76	0,89	4,23	3,02	9,40	6,78	7,67	8,57
B	İşlenmemiş gıda ürünleri hariç	0,89	0,72	2,61	1,32	8,18	6,24	7,16	7,98
C	Enerji hariç	1,40	1,13	4,14	3,20	9,06	8,81	7,95	9,84
D	(B) ve (C)	1,17	0,58	3,09	1,22	8,92	7,42	7,36	9,19
E	(C) ve alkollü içkiler ile tütün ürünleri hariç	1,50	1,19	3,92	3,17	9,47	9,15	7,70	10,24
F	(E) ve fiyatları yönetilen/yönlendirilen diğer ürünler, dolaylı vergiler hariç	1,53	1,20	3,63	3,15	9,38	9,23	7,80	10,15
G	(F) ve (B)	1,32	0,61	2,48	0,93	9,43	7,69	7,11	9,50
H	(D) ve alkollü içkiler, tütün ürünleri ile altın hariç	1,25	0,61	2,65	0,96	9,52	7,75	7,23	9,64
I	(C) , gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içkiler ile tütün ürünleri ve altın hariç	1,20	0,61	2,22	0,69	9,32	7,10	6,94	8,99

Kaynak: TÜİK

Sanayi sektöründe fiyatların Mart ayındaki gelişimi incelendiğinde, sektör içinde en yüksek paya sahip olan imalat sanayii fiyatlarının yüzde 0,98 oranında arttığı görülmektedir. Bu dönemde imalat sanayii içinde en yüksek ağırlığa sahip olan kalemlerden; gıda ürünleri fiyatlarında ve ana metal grubu fiyatlarında sırasıyla yüzde 0,18 ve yüzde 1,53 oranında artış kaydedilmiştir. Bununla birlikte kimyasallar ve kimyasal ürünlerin fiyatları da yüzde 2,69 oranında artmıştır. Bu dönemde elektrik ve gaz üretimi ve su temini fiyatları sırasıyla yüzde 0,51 ve 0,53 oranında artarken, madencilik ve taş ocaklığı fiyatlarında da yüzde 2,92 oranında artış kaydedilmiştir.

Tablo 21: Parasal Büyüklüklerdeki Gelişmeler

(Milyon TL)	2015 Mart	2014 Mart
Emisyon	91818	78581
Rezerv Para	106668	92135
M1	261892	229538
M2	1071655	938075
M3	1119686	980087
(Yüzde Değişme)	2015 Mart/ 2014 Mart	
Emisyon	16,8	
Rezerv Para	15,8	
M1	14,1	
M2	14,2	
M3	14,2	
TÜFE	7,6	

Kaynak: TCMB

2015 yılı Mart ayı itibarıyla bir önceki yılsonuna göre M1 para arzında yüzde 14,1 oranında, M2 para arzında da yüzde 14,2 oranında, M3 para arzında ise yüzde 14,2 oranında artış kaydedilmiştir. Aynı dönemde emisyon hacminde 13,2 milyar TL'lik, rezerv para hacminde ise 14,5 milyar TL'lik artış yaşanmıştır. 2015 Mart ayında yıllık bazda parasal büyüklüklerin artış hızlarının TÜFE artış hızlarından daha yüksek gerçekleştiği gözlenmektedir.

2014 yılının son çeyreğinde petrol fiyatlarındaki düşüşün etkisiyle enflasyon oranlarında belli bir iyileşme görülmüştür. Petrol fiyatlarındaki söz konusu düşüş, Rusya başta olmak üzere petrol ihracatçısı ülke ekonomilerini olumsuz etkilemiş ve bu durum uluslararası risk iştahını sınırlamıştır. Gelişmekte olan ülkelere olan risk algısının artmasının yanında ABD ekonomisindeki toparlanmanın devam etmesi ABD dolarının gelişmekte olan para birimlerine karşı değer kazanmasına neden olmuştur. Aynı dönemde ABD Merkez Bankası(Fed)'nin faiz artırımına gideceği yönündeki beklentilerin artması ile birlikte Türk lirası dolar karşısında genel olarak değer kaybetmiş ve dolar paritesi dalgalı bir seyir izlemiştir. Söz konusu konjonktürde TCMB Ekim, Kasım ve Aralık aylarında yaptığı toplantılarda faiz oranlarında bir değişikliğe gitmemiştir.

2015 yılının ilk aylarında da enflasyon oranındaki iyileşme baz etkisinden dolayı devam etmiştir. Geçen senenin aynı döneminde döviz kurlarındaki dalgalanmalar enflasyon üzerine yukarı yönlü bir baskı yaratmıştı. Bu yılın ilk aylarında bu etkinin kaybolması ile enflasyonda bir iyileşme bekleniyordu. 2014 yılının Aralık ayında başlayan ABD doları/TL paritesindeki yukarı yönlü hareket, yurtdışındaki ekonomik gelişmelerle birlikte yurtiçinde de yaşanan siyasi gelişmeler ile birlikte 2015 yılının ilk üç ayında daha sert bir şekilde devam etmiştir. Döviz kurlarındaki Türk lirası açısından olumsuz olan bu gelişmelerin yanında ekonomiye dair verilerin de 2015 yılı ekonomik performansının beklentilerin altında kalacağına işaret etmesi faiz kararlarında TCMB'nin hareket alanını kısıtlamıştır.

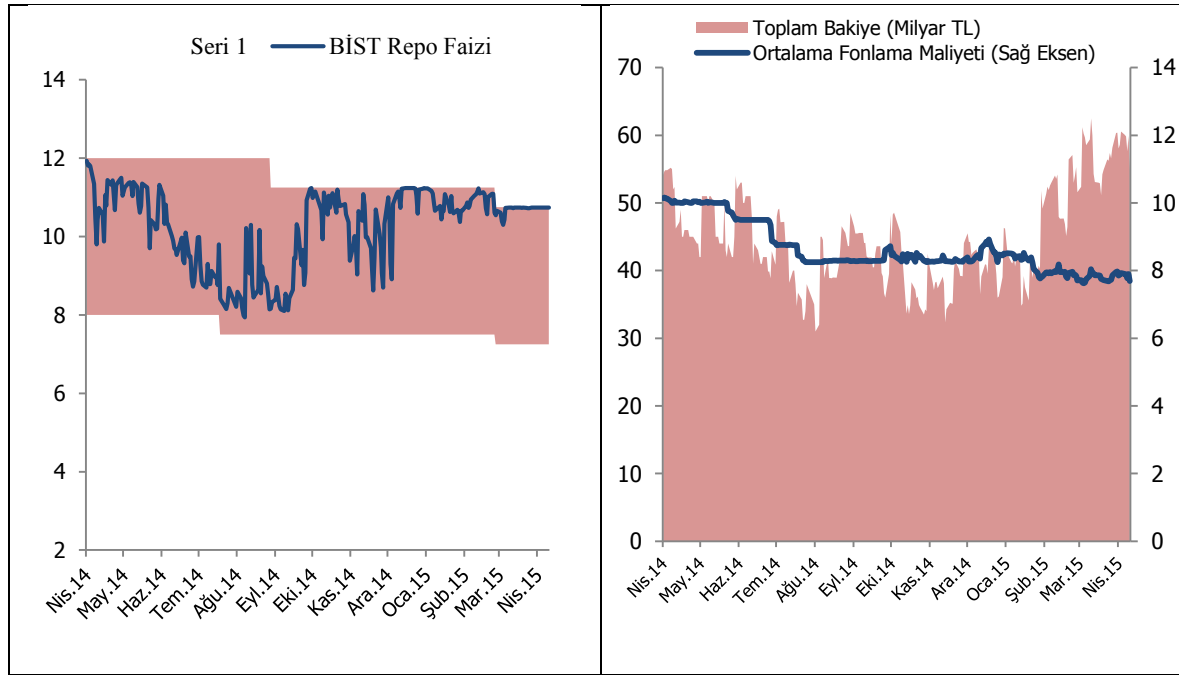
2015 yılının ilk yarısında yurtdışı ekonomik gelişmeler de yurtiçi ekonomiye olumlu katkı sağlamamıştır. ABD ekonomisine dair verilerin iyi gelmesi ve özellikle Fed'in faiz kararlarında etkili olan işgücü piyasasındaki gelişmelerin toparlanmaya işaret etmesi faiz artırım tarihine dair beklentileri öne çekmiştir. Söz konusu beklentiler ve faiz artırım konusundaki spekülasyonlar, küresel sermayenin özellikle ekonomik göstergelerinden zayıflamam olan gelişmekte olan ülkelere çıkmasına yol açmıştır. Bu gelişmeler doğrultusunda TCMB, faiz oranlarında ılımlı indirimler yapmayı tercih etmiştir ve 20 Ocak 2015 tarihindeki PPK toplantısında faiz koridorunun üst ve alt bantlarında sırasıyla 50 ve 25 baz puanlık indirimler gerçekleştirirken 24 Şubat 2015'teki toplantıda ise bir hafta vadeli repo faiz oranını 25 baz puan aşağı çekmiştir.

Tablo 22. Merkez Bankası Faiz Oranlarında Gelişmeler

PPK Toplantı Tarihleri	Faiz Kararı (1)	Politika Faizi (1)	Gecelik Borçlanma	Gecelik Borç Verme
21.Oca.14	Değişiklik yapılmadı	4,50	3,50	7,75
28.Oca.14	550 baz puan artırıldı	10,0	8,0	12,0
18.Şub.14	Değişiklik yapılmadı	10,0	8,0	12,0
18.Mar.14	Değişiklik yapılmadı	10,0	8,0	12,0
24 Nis.14	Değişiklik yapılmadı	10,0	8,0	12,0
22 May.14	50 baz puan indirildi	9,5	8,0	12,0
24 Haz.14	75 baz puan indirildi	8,75	8,0	12,0
17 Tem.14	50 baz puan indirildi	8,25	7,5	12,0
27 Ağu.14	Değişiklik yapılmadı	8,25	7,5	11,25
25 Eyl.14	Değişiklik yapılmadı	8,25	7,5	11,25
23 Eki.14	Değişiklik yapılmadı	8,25	7,5	11,25
27 Kas.14	Değişiklik yapılmadı	8,25	7,5	11,25
25 Ara.14	Değişiklik yapılmadı	8,25	7,5	11,25
20 Oca.15	50 baz puan indirildi	7,75	7,5	11,25
24 Şub.15	25 baz puan indirildi	7,50	7,25	10,75
17 Mar.15	Değişiklik yapılmadı	7,50	7,25	10,75

Kaynak: TCMB

(1) Merkez Bankası politika faiz oranındaki karar ve oran.

Şekil 3. Faiz Koridoru ve Ortalama Fonlama Maliyeti

Kaynak: TCMB

Tablo 23. TCMB Dış Varlık ve Yükümlülükleri

(Milyon Dolar)

	Mar.14	Haz.14	Eyl.14	Ara.14	Mar.15
1. TCMB Dış Varlıkları (2+4)	128,3	134,4	136,2	128,3	125,2
2. Döviz Hesabı	107,7	113,7	114,6	108,1	105,3
2 1. Brüt Döviz Rezervi	105,9	111,9	112,8	106,3	103,5
2 2. Diğer Döviz Varlıkları	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
3. TCMB Döviz Yükümlülüğü	80,1	84,3	78,8	73,0	74,4
3 1. Yurt Dışı Döviz Yükümlülüğü	7,1	6,5	5,2	4,7	4,2
3 2. Yurt İçi Döviz Yükümlülüğü	73,0	77,8	73,6	68,3	70,3
3 2 1. Hazine	5,2	6,4	1,8	2,1	1,5
3 2 2. Bankalar	67,8	71,4	71,9	66,1	68,8
3 2 2 1. Zorunlu Karşılıklar	58,8	63,1	63,5	58,5	59,9
3 2 2 2. Serbest Rezervler	9,0	8,2	8,4	7,7	8,9
4. Altın Hesabı	20,6	20,7	21,7	20,1	19,9
5. Altın Yükümlülüğü	15,7	16,0	16,9	15,7	15,4
6. Net Altın Pozisyonu (4-5)	5,0	4,7	4,8	4,4	4,5
7. Net Döviz Pozisyonu (2-3)	27,6	29,4	35,8	35,2	30,8
8. TCMB Net Dış Varlık Pozisyonu (6+7)	32,5	34,1	40,6	39,6	35,3

Kaynak: TCMB

2015 yılı Mart ayı sonu itibarıyla Merkez bankası brüt döviz rezervi 103,5 milyar dolar, altın rezervi ise 19,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu dönemde Bankanın döviz yükümlülükleri 74,4 milyar dolar, altın yükümlülükleri ise 15,4 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Banka 2015 yılının ilk üç ayında düzenlediği döviz satım ihalelerinde toplamda 2,7 milyar dolar piyasaya döviz likiditesi sağlamıştır. Öte yandan bu dönemde döviz yükümlülüklerinde sınırlı miktarda artış yaşanmıştır. Bu

gelişmelere paralel olarak net döviz pozisyonunda 2015 yılının ilk çeyreğinde 4,3 milyar düşüş gözlemlenmiştir.

V. MALİ PİYASALARDAKİ GELİŞMELER

2013 yılının sonlarından itibaren döviz kurunda yaşanan aşırı hareketlilik ve finans piyasalarındaki oynaklık enflasyon görünümünü ve makroekonomik istikrarı olumsuz yönde etkilemektedir. ABD para politikasının normalleşme süreci ve Euro Bölgesindeki iktisadi faaliyetin zayıf seyretmeye devam etmesi yeni bir dengenin oluşmasına neden olmaktadır. ABD’de faiz oranlarına yönelik artış sinyalleri ve Euro Bölgesinde sürmekte olan parasal genişleme doların Euro karşısında güçlenmesine yol açmaktadır. Küresel anlamda güçlenen dolar, TL de dâhil olmak üzere pek çok ülke para birimi karşısında farklı oranlarda değer kazanmaktadır. Bunun yanında, jeopolitik risklerin ve petrol fiyatlarındaki dalgalanmaların petrol ithalatçısı ve ihraç eden ülkeler üzerinde yarattığı ekonomik etkilerin küresel piyasalar üzerindeki yansımaları devam etmektedir.

Sıkı para politikası duruşunun ve alınan makro ihtiyati önlemlerin etkisiyle kredi artışındaki yavaşlama azalarak devam etmektedir. Kredi büyümesindeki yavaşlama daha çok tüketici kredilerinden kaynaklanmakta, ticari krediler ise geçmiş yıllardaki ivmesini kaybetse de artmaya devam etmektedir. 2015 yılı Mart ayı sonu itibarıyla bir önceki yılın aynı dönemine göre tüketici kredileri sınıfındaki taşıt kredileri ve bireysel kredi kartlarının negatif yönlü seyri sürmektedir. Toplam içindeki paylara bakıldığında ise tüketici kredilerinden ticari kredilere bir miktar kayma olduğu görülmektedir.

2014 yılı Haziran ayından bu yana TCMB tarafından 1 hafta vadeli repo ihale faiz oranının düşürülmesi, kredi faiz oranlarının da düşme eğilimini sürdürmesine neden olmaktadır. 2015 yılı Mart ayı sonu itibarıyla tüketici kredileri ağırlıklı ortalama faiz oranı yüzde 13,4 ve ticari krediler ağırlıklı ortalama faiz oranı yüzde 12,9 olarak gerçekleşmiştir.

2015 yılı Şubat ayı sonu itibarıyla takipteki alacakların toplam kredilere oranı yüzde 2,9 oranında seyretmektedir. Uzun süredir artış eğiliminde olan mevduatın krediye dönüşüm oranı yüzde 121,3 ile bir miktar azalış göstermiştir. Yabancı para net genel pozisyonu/özkaynak standart oranının yüzde -1,4 ile mevzuatta belirtilen yasal orandan oldukça düşük olması bankacılık sektörünün döviz riskinin sınırlı olduğunu göstermektedir. Aktif ve özkaynak kârlılıkları sırasıyla yüzde 1,3 ve yüzde 11,9 olarak gerçekleşmiş olup oranlardaki düşüşün net faiz marjlarındaki daralmadan kaynaklandığı değerlendirilmektedir. 2012 yılı Temmuz ayından itibaren Basel II standartlarının uygulandığı sektörün sermaye yeterlilik oranları azalma eğilimini koruyarak yüzde 15,7 olarak gerçekleşmiştir. Toplam likidite yeterlilik oranının yüzde 141,2 ile asgari yükümlülüğün oldukça üzerinde olması sektörün yüksek miktarda likit varlıkla çalıştığını göstermektedir.

2015 yılı Şubat ayı sonu itibarıyla yurtiçi yerleşiklerin yatırım portföyleri arasında en yüksek orana sahip kalem yüzde 40,5 ile TL mevduat olmaya devam etmektedir. Bunu yüzde 22,7 ile döviz mevduatı ve yüzde 22,1 ile devlet iç borçlanma senetleri takip etmektedir. 2014 yılı sonuyla karşılaştırıldığında TL mevduat, devlet iç borçlanma senetleri, hisse senedi ve özel sektör borçlanma senetlerinin portföydeki ağırlığının azaldığı görülürken payında en fazla artış olan menkul kıymet, dolardaki artışın da etkisiyle döviz mevduatı olarak kaydedilmiştir.

2015 yılı Şubat ayı sonu itibarıyla yurtdışı yerleşiklerin portföy tercihlerini ağırlıklı olarak yüzde 38,8 oranında hisse senetleri, yüzde 33,2 oranında devlet iç borçlanma senetleri ve yüzde 14,9 oranında da döviz mevduatı oluşturmaktadır. 2014 yılı sonuyla karşılaştırıldığında TL mevduat, hisse senedi ve devlet iç borçlanma senetlerinin portföydeki ağırlıklarının azaldığı; döviz mevduatı, ve reponun paylarının ise arttığı görülmektedir. Bu dönemde yurtdışı yerleşiklerin portföylerindeki payını en çok artırdıkları menkul kıymet döviz mevduatıdır.

Tablo 24. Bankacılık Sektörü Kredileri

	Aralık 2014			Mart 2015		
	Milyar TL	Aralık 2013'e göre yüzde değişim	Yüzde Pay	Milyar TL	Mart 2014'e göre yüzde değişim	Yüzde Pay
TOPLAM KREDİLER⁽¹⁾	1.180,5	18,3	100,0	1.260,4	23,0	100,0
Ticari⁽²⁾	828,2	24,3	70,2	896,0	29,1	71,1
Tüketici	352,3	6,2	29,8	364,4	10,4	28,9
Konut	124,6	13,0	10,6	131,8	17,6	10,5
Taşıt	6,8	-21,5	0,6	6,4	-18,8	0,5
Diğer	148,1	14,6	12,5	153,7	16,2	12,2
Bireysel Kredi Kartları	72,8	-12,7	6,2	72,6	-7,1	5,8
Taksitli	33,1	-30,3	2,8	32,3	-19,8	2,6
Taksitsiz	39,7	10,3	3,4	40,2	6,5	3,2

Kaynak: TCMB

(1) Mali olmayan kesime verilen kredileri ifade eder. TCMB tarafından verilen krediler dahil değildir.

(2) Yurtdışı yerleşiklerin vadeli ve vadesiz hesaplarını da içermektedir.

Tablo 25. TL Kredilere Uygulanan Ağırlıklı Ortalama Faiz Oranları (Akım Veriler)

(Yüzde)

	İhtiyaç Kredileri	Taşıt Kredileri	Konut Kredileri	TÜKETİCİ KREDİLERİ	TİCARİ KREDİLER
2010 Aralık	12,0	9,7	9,6	10,8	8,4
2011 Aralık	19,7	12,1	14,4	17,6	14,3
2012 Aralık	14,2	11,0	10,1	12,3	11,7
2013 Aralık	13,6	10,9	10,6	12,4	11,3
2014 Aralık	14,4	12,6	11,0	13,2	12,5
2015 Ocak	14,9	13,0	11,0	13,8	12,8
2015 Şubat	14,9	13,1	10,8	13,6	12,7
2015 Mart	14,7	12,5	10,8	13,4	12,9

Kaynak: TCMB

Tablo 26. Yurtdışı Yerleşiklerin Portföy Yatırım Stoku

(Milyon TL)

Tarih	TP Mev.	YP Mev. ⁽¹⁾	Repo	DİBS ⁽²⁾	Euro Bond ⁽³⁾	Yat. Fonu	Hisse Sen.	Özel Sektör Borç. Sen.	Em. Yat. Fonu	Toplam
2006 Aralık	177.186	106.929	16.457	236.225	4.875	21.457	19.060	75	2.512	584.777
2007 Aralık	220.572	112.404	21.553	243.141	3.936	25.944	34.309	315	3.787	665.961
2008 Aralık	280.900	138.997	14.789	269.422	4.888	24.024	46.820	574	5.284	785.699
2009 Aralık	326.086	150.884	21.139	334.549	5.111	29.835	51.118	536	6.870	926.128
2010 Aralık	410.914	158.729	32.782	344.639	5.010	32.750	59.029	2.609	9.221	1.055.683
2011 Aralık	439.223	193.960	30.113	326.815	5.968	29.716	67.262	13.230	12.028	1.118.316
2012 Aralık	503.636	219.957	26.438	336.233	4.812	30.184	71.803	26.779	15.741	1.235.584
2013 Aralık	588.266	301.795	52.931	331.300	6.852	30.647	73.034	34.573	21.329	1.440.727
2014 Aralık	652.526	338.859	33.225	360.428	6.376	35.826	89.699	43.642	27.610	1.588.191
2015 Ocak	662.788	352.096	35.547	366.951	6.552	37.301	92.394	43.820	28.422	1.625.871
2015 Şubat	667.871	371.664	35.236	363.921	6.748	38.194	91.319	43.263	29.017	1.647.233
2015 Mart	667.072	381.039	37.840	..	6.773	37.900	88.682	43.088	29.660	..
Toplam İçindeki Pay (Yüzde)										
2006 Aralık	30,3	18,3	2,8	40,4	0,8	3,7	3,3	0,0	0,4	100
2007 Aralık	33,1	16,9	3,2	36,5	0,6	3,9	5,2	0,0	0,6	100
2008 Aralık	35,8	17,7	1,9	34,3	0,6	3,1	6,0	0,1	0,7	100
2009 Aralık	35,2	16,3	2,3	36,1	0,6	3,2	5,5	0,1	0,7	100
2010 Aralık	38,9	15,0	3,1	32,6	0,5	3,1	5,6	0,2	0,9	100
2011 Aralık	39,3	17,3	2,7	29,2	0,5	2,7	6,0	1,2	1,1	100
2012 Aralık	40,8	17,8	2,1	27,2	0,4	2,4	5,8	2,2	1,3	100
2013 Aralık	40,8	20,9	3,7	23,0	0,5	2,1	5,1	2,4	1,5	100
2014 Aralık	41,1	21,3	2,1	22,7	0,4	2,3	5,6	2,7	1,7	100
2015 Ocak	40,8	21,7	2,2	22,6	0,4	2,3	5,7	2,7	1,7	100
2015 Şubat	40,5	22,6	2,1	22,1	0,4	2,3	5,5	2,6	1,8	100

Kaynak: TCMB, BDDK, MKK, EGM

(1) Yabancı para cinsinden mevduatlara 28 Aralık 2012 tarihli verilerden itibaren Kıymetli Maden Depo Hesapları verisi eklenmiştir.

(2) DİBS'lerin TCMB tarafından Resmi Gazete'de ilan edilen değerlerini yansıtmaktadır.

(3) Veriler ayın son Cuma günü itibarıyla olup bankalar emanetinde tutulan piyasa değerlerini ifade eder.

2014 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla hanehalkı finansal yükümlülükleri incelendiğinde söz konusu miktarın bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 9,8 oranında artarak 385 milyar TL seviyesinde gerçekleştiği görülmektedir. Hanehalkı finansal yükümlülüklerinin artmaya devam etmekle birlikte makro ihtiyati tedbirlerin etkisiyle büyük oranda ivme kaybettiği değerlendirilmektedir. Söz konusu yükümlülüklerin GSYH'ya oranı da 2013 yılı sonunda yüzde 22,4 iken 2014 yılsonunda yüzde 22'ye gerilemiştir.

Tablo 27. Yurtdışı Yerleşiklerin Portföy Yatırım Stoku

(Milyon Dolar)

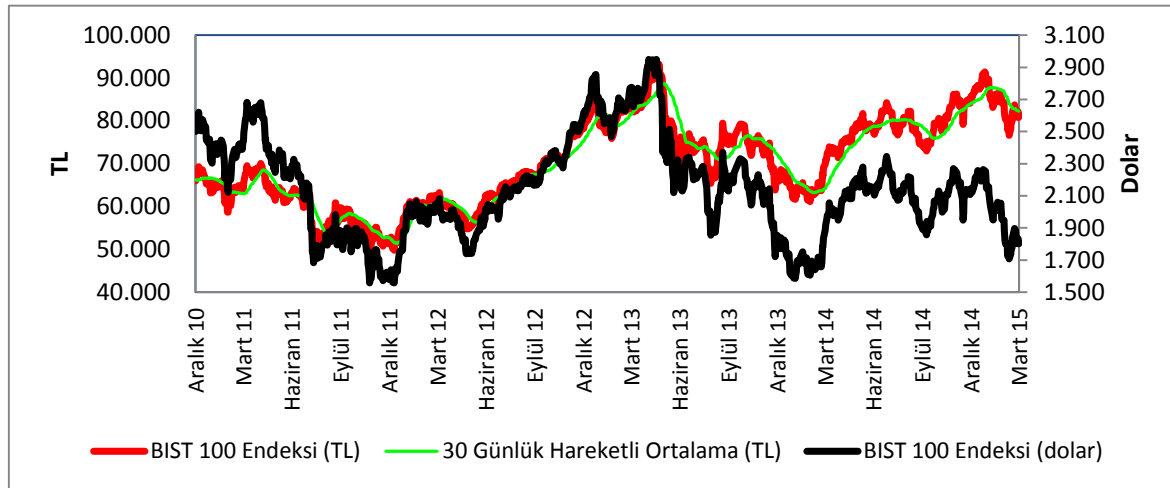
Tarih	TP Mevduat ⁽¹⁾	YP Mevduat ⁽¹⁾⁽²⁾	Hisse Senedi	DİBS	Repo	Diğer ⁽¹⁾⁽³⁾	Toplam
2006 Aralık	1.473	3.137	33.291	26.858	..	672	65.431
2007 Aralık	2.040	3.656	62.070	32.113	..	626	100.505
2008 Aralık	2.143	4.991	23.228	20.308	..	729	51.400
2009 Aralık	2.751	6.297	47.080	21.086	..	957	78.170
2010 Aralık	4.904	6.681	61.311	32.710	..	1.404	107.011
2011 Aralık	4.010	10.847	39.260	38.395	7.285	980	100.686
2012 Aralık	6.195	15.163	72.403	62.649	9.705	1.788	167.788
2013 Aralık	6.090	21.007	50.523	51.491	12.212	1.932	143.187
2014 Aralık	7.353	20.303	61.991	52.115	12.036	2.044	155.670
2015 Ocak	6.632	19.720	59.195	49.005	11.658	1.732	147.941
2015 Şubat	5.904	19.986	52.654	44.795	10.466	1.520	135.325
2015 Mart	5.704	20.355	52.946	45.285	10.757	1.428	136.475
Toplam İçindeki Pay (Yüzde)							
2006 Aralık	2,3	4,8	50,9	41,0	..	1,0	100
2007 Aralık	2,0	3,6	61,8	32,0	..	0,6	100
2008 Aralık	4,2	9,7	45,2	39,5	..	1,4	100
2009 Aralık	3,5	8,1	60,2	27,0	..	1,2	100
2010 Aralık	4,6	6,2	57,3	30,6	..	1,3	100
2011 Aralık	4,0	10,8	38,9	38,1	7,2	1,0	100
2012 Aralık	3,7	9,0	43,1	37,3	5,8	1,1	100
2013 Aralık	4,3	14,7	35,2	36,0	8,5	1,3	100
2014 Aralık	4,7	13,0	39,7	33,5	7,7	1,3	100
2015 Ocak	4,5	13,3	40,0	33,1	7,9	1,2	100
2015 Şubat	4,4	14,8	38,9	33,1	7,7	1,1	100
2015 Mart	4,2	14,9	38,8	33,2	7,9	1,0	100

Kaynak: MKK, TCMB

(1) Yabancı para cinsinden mevduatlara 28 Aralık 2012 tarihli verilerden itibaren Kıymetli Maden Depo Hesapları verisi eklenmiştir.

(2) Haziran 2011'e kadar olan veriler Özel Sektör Borçlanma Senetleri ve Yatırım Fonlarını içermekte; Haziran 2011 sonrasında ise bunlara Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler, Varlık Teminatlı Menkul Kıymetler ve Kira Sertifikaları da dahil edilmektedir.

2015 yılının Ocak ayında artış gösteren BIST-100 Endeksinde, Şubat ve Mart aylarında gerileme görülmüştür. 2015 yılı Mart ayı sonu itibarıyla Endeks aylık yüzde 3,9 oranında gerilerken yıllık bazda yüzde 15,9 oranında yükselmiştir. Reel bazda getiri incelendiğinde ise Endekste TÜFE'ye göre aylık bazda 5,5 gerileme, yıllık bazda yüzde 7,7 artış gerçekleştiği görülmektedir. Dolar bazında bakıldığında da Endeks, dolar kurunda 2014 yılının ilk çeyreğinde görülen hızlı artışın etkisiyle, aylık bazda yüzde 7,8, yıllık bazda ise yüzde 4,4 oranında gerilemiştir.

Şekil 4: BIST 100 Endeksi

Kaynak: Borsa İstanbul

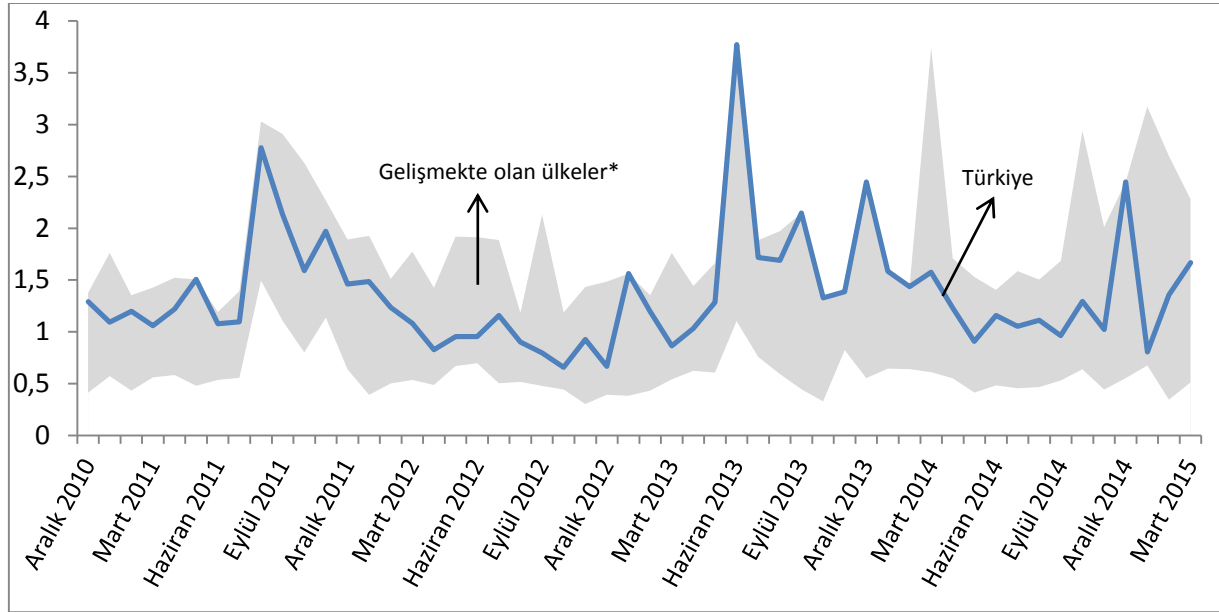
Tablo 28. BIST 100 Endeksinin Getirisi

(Yüzde Değişim)

	Aylık Bazda			Yıllık Bazda			Dolar Bazında	
	Nominal	Reel Getiri		Nominal	Reel Getiri		Nominal Getiri	
	Getiri	ÜFE	TÜFE	Getiri	ÜFE	TÜFE	Aylık	Yıllık
2007 Aralık	2,4	2,3	2,2	42,0	34,0	31,0	3,5	72,1
2008 Aralık	4,5	8,3	4,9	-51,6	-55,3	-56,1	7,3	-63,2
2009 Aralık	16,5	15,7	15,9	96,6	85,6	84,6	16,1	101,2
2010 Aralık	1,0	-0,3	1,3	24,9	14,8	17,4	-1,5	20,9
2011 Aralık	-6,0	-6,9	-6,5	-22,3	-31,5	-29,7	-8,4	-36,8
2012 Aralık	7,0	7,2	6,6	52,6	48,9	43,7	7,0	62,1
2013 Aralık	-10,5	-11,5	-10,9	-13,3	-19,0	-19,3	-15,2	-27,7
2014 Ocak	-8,8	-11,7	-10,5	-21,5	-29,1	-27,1	-14,4	-39,3
Şubat	1,1	-0,3	0,7	-21,2	-29,8	-26,9	3,7	-36,0
Mart	11,5	10,7	10,2	-18,8	-27,7	-25,1	14,4	-31,9
Nisan	5,9	5,8	4,5	-14,1	-24,0	-21,5	7,9	-27,1
Mayıs	7,3	7,9	6,9	-7,8	-17,1	-15,9	8,6	-16,9
Haziran	-1,0	-1,1	-1,3	5,5	-3,9	-3,4	-2,5	-6,7
Temmuz	4,7	3,9	4,2	12,0	2,3	2,4	4,1	1,3
Ağustos	-2,2	-2,7	-2,3	21,0	10,1	10,4	-3,4	13,8
Eylül	-6,7	-7,5	-6,8	0,6	-8,4	-7,6	-11,6	-10,0
Ekim	7,5	6,6	5,5	3,8	-5,7	-4,7	11,2	-6,2
Kasım	6,9	8,0	6,7	13,8	5,0	4,2	6,6	3,8
Aralık	-0,5	0,2	-0,1	26,4	18,9	16,9	-5,5	15,8
2015 Ocak	3,8	3,4	2,6	43,8	39,2	34,1	-0,1	35,0
Şubat	-5,4	-6,5	-6,1	34,5	30,5	25,1	-8,8	18,7
Mart	-3,9	-4,9	-5,0	15,9	12,1	7,7	-7,8	-4,4

Kaynak: TÜİK, Borsa İstanbul

2014 yılı sonunda diğer gelişmekte olan ülkelere oranla daha yüksek seviyede bulunan BIST-100 Endeksinin getiri oynaklığı 2015 yılı Ocak ayında gerilemiş, Şubat ve Mart ayında ise tekrar artış göstermiştir. Mart ayı sonu itibarıyla Borsa İstanbul, seçili ülkeler arasında Rusya borsasından sonra getiri oynaklığı açısından en yüksek borsa olmuştur.

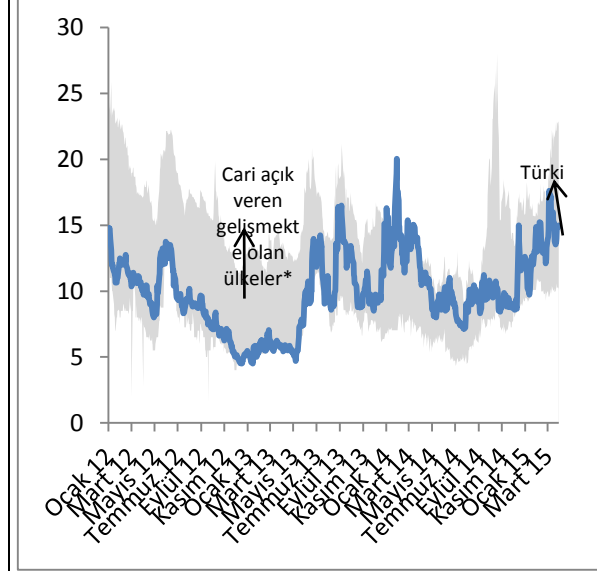
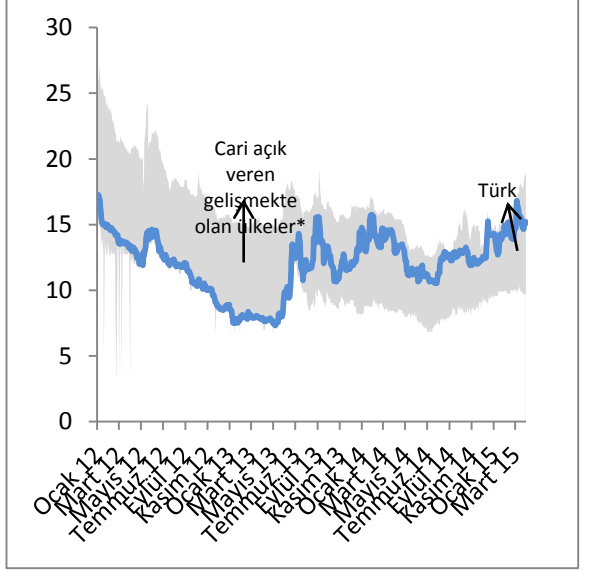
Şekil 5: Borsa Günlük Getirilerinin Standart Sapması

Kaynak: Reuters

* Gri taralı alan Türkiye, Brezilya, Şili, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Meksika, Polonya, G. Afrika, Endonezya, Kolombiya, Hindistan, Rusya ve Çin'in borsa endekslerinin o aydaki günlük getiri gerçekleştirmelerinin standart sapmalarının bulunduğu aralığı göstermektedir.

** Ay sonu standart sapma değeri son 20 iş günü hisse senedi getirilerinden hesaplanmıştır.

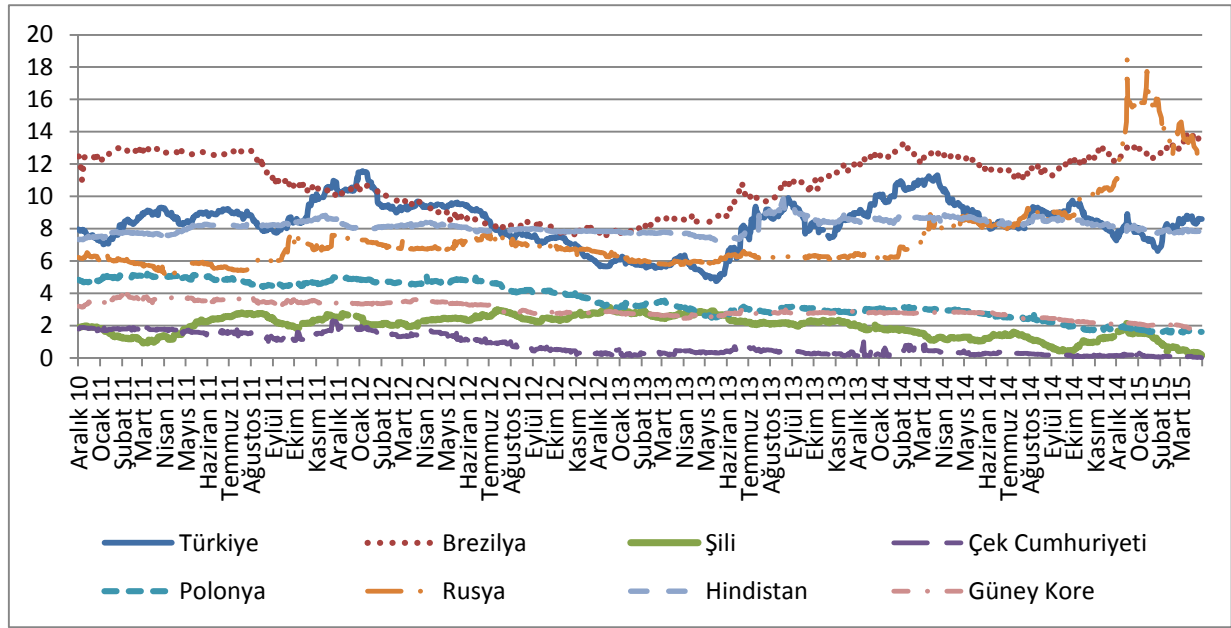
TL'nin dolar karşısındaki opsiyonların ima ettiği oynaklığında, 2015 yılı ilk çeyreğinde dalgalı bir seyir görülse de genel olarak bir artış eğilimi olmuştur.

Şekil 6: Opsiyonların İma Ettiği Kur Oynaklığı (1 Ay Vadeli)**Şekil 7: Opsiyonların İma Ettiği Kur Oynaklığı (1 Yıl Vadeli)**

Kaynak: Reuters

* Gri taralı alan cari açığı olan gelişmekte olan ülkelere Türkiye, Brezilya, Şili, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Meksika, Polonya, G. Afrika, Endonezya, Kolombiya'nın paralarının dolar karşısındaki opsiyonların ima ettiği oynaklıklarının bulunduğu aralığı göstermektedir.

Türkiye'nin 2 yıl vadeli DİBS faizinde 2014 yılı sonuna göre artış görülmüştür. 2014 yılı sonunda yüzde 7,9 seviyesinde olan 2 yıl vadeli DİBS faizi, 2015 yılı Ocak ayı sonunda yüzde 6,8'e gerilemiş ancak daha sonra tekrar yükselerek 2015 yılı Mart sonunda yüzde 8,6 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Şekil 8: İki Yıllık Devlet Tahvili Faizleri

Kaynak: Reuters

VI. DÜNYA EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER

ABD Ekonomisi

İşgücü piyasalarında, tüketici güveninde ve yatırımlarda kaydedilen artış ABD ekonomisindeki toparlanma eğilimini güçlendirmektedir. 2014 yılının ilk çeyreğinde yüzde 2,1 oranında kaydedilen daralmaya rağmen yılın geri kalanında ABD ekonomisi güçlü bir toparlanma sergilemiştir. Yüzde 3,9 olarak açıklanan üçüncü çeyrek büyüme verisinin, yüzde 5'e revize edilmesi ile son 11 yılın en yüksek çeyreklik büyümesi gerçekleşmiştir. Büyümeye en ciddi katkı tüketim ve yatırım harcamalarından gelmiştir.

ABD ekonomisine ilişkin son açıklanan 2014 yılı 4. çeyrek büyümesi son tahmin verilerine göre, ekonomi kişisel harcamalardaki son sekiz yılın en büyük artışı ile 2014 yılı dördüncü çeyreğinde yıllık yüzde 2,2 oranında büyümüştür. Ancak yılın ikinci ve üçüncü çeyreğinde kaydedilen hızlı toparlanmanın ardından, 2014 yılı dördüncü çeyreğinde büyüme kısmen güç kaybetmiştir. Ekonomik analiz bürosu tarafından yüzde 2,6 olarak açıklanan dördüncü çeyrek büyüme tahmini, yüzde 2,2 olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu ivme kaybı yatırımlar, stoklar ve kamu harcamalarının beklenilenin altında, ithalatın ise beklenilenin üzerinde gerçekleşmesinden kaynaklanmıştır. ABD dolarının diğer para birimleri karşısında değerlendirilmesi ihracat performansını yılın dördüncü çeyreğinde olumsuz etkilemiştir. 2014 yılı genelinde büyüme yüzde 2,4 olmuştur.

2015 yılının ilk aylarında açıklanan üretim verileri ve öncü göstergeler toparlanmada ivme kaybına işaret etmektedir. Şubat ayında PMI bir önceki aya göre 0,6 puan gerilemekle birlikte kritik eşik olan 50 seviyesinin üzerinde 52,9 seviyesinde gerçekleşmiştir. Sanayi üretimi endeksi ise Şubat ayında sadece yüzde 0,1 oranında artarak 105,8 seviyesinde gerçekleşmiştir.

İstihdam ve işsizlik verileri istihdam piyasalarında yukarı yönlü eğilimi desteklemektedir. İşsizlik Şubat ayında bir önceki aya göre 0,2 puan gerileyerek 2008 yılı Mayıs ayından bu yana en düşük seviyesi olan yüzde 5,5 seviyesinde gerçekleşmiş ve yaklaşık 276 bin kişilik istihdam artışı yaşanmıştır.

ABD’de maliyet yönlü enflasyonist baskılar, petrol başta olmak üzere emtia fiyatlarında son dönemde gerçekleşen ve belirginleşen düşüş sonrasında azalmıştır. 2013 yıl sonunda yüzde 1,5 olan enflasyon, 2014 yıl sonunda yüzde 0,8’e gerilemiştir. 2015 yılı Ocak ayında da enflasyondaki düşüş devam etmiş ve enflasyon bir önceki aya göre yüzde 0,7 oranında azalarak yıllık bazda yüzde 0,1’e gerilemiştir. Şubat ayında ise enflasyon oranında bir artış olmamıştır. Çekirdek enflasyon (gıda ve enerji hariç) ise Ocak ayında yıllık yüzde 1,6 ve Şubat ayında yüzde 1,7 seviyesinde gerçekleşmiştir.

FED’ in muhtemel faiz artırımı kararını etkilemesi bakımında önem arz eden istihdam ve enflasyon verilerindeki gelişmeler FED’in manevra alanını artırmaktadır. Enflasyonun yüzde 2 olan hedefin altında seyretmesi ve istihdamda kaydedilen olumlu gelişmeler birlikte düşünüldüğünde FED’in parasal sıkılaşma konusunda şahin politikalarla ziyade güvercin duruşunu sürdüreceğine yönelik beklentiler yükselmektedir. Ancak bu beklentileri destekleyen 27-28 Ocak tarihli FED açık piyasa komitesi toplantı tutanaklarında ve FED Başkanı Yellen’in 24- 25 Şubat tarihli açıklamalarında ifade edilen “para politikasının normalleştirilmesinde sabırlı” davranılacağı ifadesine 17-18 Mart 2015 tarihli toplantı tutanaklarında yer verilmemiştir. FED ikili hedefi olan maksimum istihdam ve yüzde 2 olan enflasyon hedefinin sağlanması halinde faizleri artıracığını, ancak faiz artırımının Nisan ayında yapılmayacağını açıklamıştır.

Avro Bölgesi

Avro Bölgesi Avro Bölgesi 2014 yılının son çeyreğinde birinci tahmin verilerine göre yüzde 0,3 oranında büyümüştür. Büyümenin itici gücünü Bölgenin merkez ekonomilerinden Almanya oluşturmuştur. 2014 yılının son çeyreğinde yüzde 0,7 oranında büyüyen Almanya beklenilenin üzerinde performans göstermiş; İspanya ise son yedi yılın en güçlü büyüme performansını gerçekleştirerek yüzde 0,7 oranında büyümüştür. Diğer taraftan son üç çeyrektir negatif büyüme kaydeden İtalya yılın son çeyreğinde de büyüme kaydedememiştir.

Avro Bölgesi’ndeki zayıf ekonomik aktivite nedeniyle enflasyon düşük seyretmekte, deflasyon riski artmaktadır. 2014 yılında yüzde -0,2 olarak gerçekleşen enflasyon, 2009 yılından bu yana kadar olan dönemde ilk defa negatif gerçekleşmiş ve deflasyona işaret etmiştir. Eurostat tarafından açıklanan ön verilere göre, Avro Bölgesi’nde Mart ayı enflasyonu yıllık bazda, Şubat’taki -% 0,3’lük seviyesinden -%0,1’e yükselmiştir.

ECB 22 Ocak 2015 tarihinde Avro Bölgesindeki deflasyonist baskıları bertaraf etmek ve ekonomik aktiviteyi canlandırmak amacıyla genişletilmiş varlık alımları kapsamında ayda 60 milyar avroluk ek tahvil alımı gerçekleştirileceğini ilan etmiştir. Varlık alımlarının Mart 2015- Eylül 2016 döneminde yapılacağı, alımlara ihtiyaç duyulması durumunda enflasyon oranı yüzde 2’ye ulaşmaya kadar devam edileceği, alımların her ay 60 milyar avro olmak üzere toplamda 1,1 trilyon avro (1,3 trilyon dolar) seviyesinde gerçekleşeceği ve tahvil alımlarında ülke merkez bankalarının ECB’nin sermayesindeki paylarının dikkate alınacağı açıklanmıştır.

ECB, 5 Mart 2015 tarihli toplantısında politika faizini yüzde 0,05, seviyesinde sabit tutmuştur. Aynı dönemde, İngiltere Merkez Bankası da politika faizini yüzde 0,5 seviyesinde korurken, merkez bankası rezervleriyle finanse edilen varlık alım stokunu değiştirmeyerek 375 milyar pound olarak tutmaya karar vermiştir.

Avrupa Birliği Maliye Bakanları, Avrupa Birliği ekonomisine ivme kazandırmak ve yatırımları artırmak amacıyla 10 Mart 2015 tarihinde 315 milyar avro tutarındaki AB Stratejik Yatırım Fonunu onaylamıştır.

Çin Ekonomisi

Çin, 2014 yılının son çeyreğinde yüzde 7,3 oranında büyümüştür. 2014 yılının tamamında ise yüzde 7,4 büyüyerek yüzde 7,5 olan resmi büyüme hedefinin bir miktar altında kalmış ve 1990 yılından bu yana en düşük yıllık büyüme gerçekleşmiştir. 2014 yılı genelinde büyümenin görece olarak zayıf gerçekleşmesinde hükümetin konut sektörü ve kredi risklerini azaltmaya yönelik almış olduğu tedbir politikaları etkili olmuştur. Büyüme geçmiş yıllara nazaran yavaşlamış olsa da Çin'in yüksek dış ticaret fazlası ve rezervleri olası ekonomik şoklara karşı riskleri azaltmaktadır. Bununla beraber Çin'in dengelenme sürecine girmesi nedeniyle yavaşlamaya devam etmesi, 2015 yılı küresel ekonomik görünümünü etkileyen önemli risklerden biri olarak öne çıkmaktadır.

Çin, 2015 yılı resmi büyüme hedefini düşürmüştür. Son 30 yıllık dönemde ortalama yüzde 10 büyüme kaydeden Çin, küresel krizle beraber yaşanan yavaşlamanın ardından 2015 yılı büyüme hedefini yüzde 7,5'ten yüzde 7,1 düzeyine indirmiştir. Son 10 yılda nominal bazda ekonomik büyüklüğünü beş kat artırarak dünyanın ikinci büyük ekonomisi haline gelen Çin, nisbi olarak yavaşlamış olsa da 2014 yılında 13,2 milyon yeni istihdam oluşturulurken, yüzde 9,3 büyüme kaydedilen 2007 yılında yalnızca 12 milyon yeni istihdam sağlanmıştır.

Uluslararası kuruluşlar da Çin'in büyüme tahminlerini güncellemiştir. IMF Ocak 2015 Güncellemesinde Çin'in 2015 yılı büyümesini yüzde 6,8 ile son 25 yılın en düşük düzeyinde tahmin ederken, BMI ise aynı dönemde büyüme tahminini yüzde 6,7 olarak belirlemiştir. OECD'nin Mart ayında yayınladığı Ekonomik Görünüm Ara Değerlendirme Raporunda konut sektörüne yönelik alınan önlemler ve ekonomiyi talep odaklı yapıya dönüştürme çabalarının ülke ekonomisini yavaşlattığı, bunun yanında düşük seyreten petrol fiyatlarının, yurtiçi tüketimi canlandırmaya yönelik gevşetilen para politikasının ve sağlanan mali teşviklerin ekonomiye ivme kazandıracağı ifade edilmiştir.

2015 yılının ilk iki ayındaki temel ekonomik göstergeler kademeli olarak iyileşmeye işaret etmektedir. Resmi imalat sanayi endeksi PMI Şubat ayında bir önceki aya göre bir miktar artarak 49,8'den 49,9 seviyesine yükselerek 50 puan olan eşik değere yakın düzeyde gerçekleşmiştir. Bunun yanında HSBC tarafından hazırlanan PMI endeksi ise aynı dönemde 49,8'den 50,1 seviyesine yükselerek eşik değerin üzerine çıkmıştır.

Çin Merkez Bankası, yavaşlayan ekonomik büyümeyi desteklemek amacıyla bankaların zorunlu karşılık oranlarında indirim gitmiştir. Merkez Bankası, 5 Şubat 2015 tarihinde bankaların zorunlu karşılık oranlarını 50 baz puan indirerek yüzde 19,5'e düşürmüştür. Ayrıca, bazı sektörlerle yönelik bankaların zorunlu karşılıklarda 50 baz puan ek indirimle gidilirken Çin Tarımsal Kalkınma Bankası için zorunlu karşılıklarda ek 400 baz puan indirim uygulanmıştır.